

\ Raadsvoorstel

Zaak 34013

Onderwerp: Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030

Openbaarheid: Openbaar

Portefeuillehouder: Wethouder Thomas

Datum Raad: 22-12-2016

Nummer: 2016/8/13

\ Samenvatting

In 2019 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. De komst van die wet brengt veel veranderingen met zich mee. De omgevingsvisie is één van de zes nieuwe instrumenten die de Omgevingswet introduceert. De omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige structuurvisie, die we kennen in de Wet ruimtelijke ordening. In de omgevingsvisie moet de gemeente de integrale visie voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vastleggen. De omgevingsvisie heeft dus een breder bereik dan de structuurvisie die is gebaseerd op een goede ruimtelijke ordening.

Gezien de verschillende maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen die nieuwe vraagstukken en opgaven met zich meebrengen, is er op dit moment al behoefte aan een dergelijke richtinggevende omgevingsvisie. Enerzijds als leidraad voor integrale afwegingen en anderzijds om burgers en ondernemers te inspireren en uit te nodigen voor nieuwe initiatieven die passen in die omgevingsvisie.

Uitgangspunt in de Omgevingsvisie Voerendaal is het in stand houden en waar mogelijk bevorderen van een vitaal Voerendaal, waar het goed wonen, werken en ontspannen is. Centraal daarbij staat het integraal functioneren van de leefomgeving. Hierbij wordt uitgegaan van de behoeftes en benodigdheden per kern zonder daarbij de samenhang tussen de kernen onderling en de kwaliteiten van de gemeente uit het oog te verliezen.

Het ontwerp van de Omgevingsvisie Voerendaal heeft met ingang van 8 september 2016 gedurende zes weken en dus tot en met 19 oktober 2016 ter inzage gelegen. Er zijn 5 inspraakreacties ontvangen die echter geen aanleiding vormen om het ontwerp te wijzigen.

\ Conceptbesluit

1. De beoordeling van de inspraakreacties en wijzigingen zoals opgenomen in de "Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen" vast te stellen;
2. De wijzigingen ten opzichte van het ontwerp zoals opgenomen in de "Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen" vast te stellen;
3. De "Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030, een vitaal Voerendaal, goed leven in het land van Kalk", als zijnde een structuurvisie in de zin van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening met identificatienummer NL.IMRO.0986.SVomgevingsvisie-VA01 vast te stellen.
4. De vigerende "Structuurvisie Voerendaal-Kunrade 2003" in te trekken.

\ Grondslag

Wet ruimtelijke ordening

\ Aanleiding

Met de Omgevingsvisie wordt vooruitgelopen op de nieuwe Omgevingswet, die naar verwachting in 2019 in werking treedt. Met de Omgevingswet worden 26 wetten en 4.700 artikelen vervangen door één Omgevingswet met 349 artikelen. Hiermee wordt beoogd om de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht te vergroten. Daarnaast kent de Omgevingswet nog 3 andere verbeterdoelen:

1. het bewerkstelligen van een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving;
2. het vergroten van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak mogelijk te maken voor het bereiken van doelen voor de fysieke leefomgeving;
3. het versnellen en verbeteren van besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving.

De komende periode zal de gemeente zich moeten voorbereiden op de invoering van de Omgevingswet. Daarbij moet nadrukkelijk aandacht uitgaan naar de nieuwe manier van werken die voortvloeit uit de verbeterdoelen en de wijze waarop ruimtelijke plannen voor initiatieven gemaakt en uitgevoerd kunnen worden. In dat licht bereidt de gemeente zich samen met andere overheden, inwoners, ondernemers en andere partners proactief voor op de Omgevingswet, zodat wij tijdig klaar zijn voor de implementatie. Het vaststellen van een omgevingsvisie biedt daarvoor een goede basis. In deze visie wordt aangegeven welke ontwikkelingen en opgaven op ons af komen en welke kansen er zijn om de gemeente ook in de toekomst vitaal te houden.

In feite gaat de gemeente daarmee een transitieproces in dat gericht is op een meer integrale werkwijze voor de fysieke leefomgeving. Die integraliteit heeft betrekking op meerdere aspecten:

1. beleidsinhoud: afstemming tussen alle beleidsinhoudelijke disciplines op het gebied van de fysieke leefomgeving;
2. werkprocessen: afstemming tussen sturing, beleidsvorming en uitvoering en de daaraan gekoppelde bedrijfsvoeringsdomeinen: ICT, HRM, communicatie, financiën, juridische zaken, enz.;
3. ketensamenwerking: initiatieven van onderop en samen met inwoners, ondernemers en partners optrekken.

De Omgevingsvisie zet de koers uit en biedt de handvatten die nodig zijn om het transitieproces in goede banen te leiden en Voerendaal aantrekkelijk te houden om te wonen, werken en ontspannen. Daarbij is het van belang om in te spelen op de verschillende maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen en daaruit voortvloeiende vraagstukken en opgaven. De in de Omgevingsvisie gemaakte beleidskeuzes zijn vervolgens een kapstok om nieuwe initiatieven aan op te hangen en te beoordelen. Samenvattend staat het integraal functioneren van de leefomgeving centraal. Hierbij wordt uitgegaan van de behoeftes en benodigheden per kern zonder daarbij de samenhang tussen de kernen onderling en de kwaliteiten van de gemeente uit het oog te verliezen. De aandacht gaat nadrukkelijk uit naar kansen op het gebied van:

- recreatie en toerisme;
- het (sociaal) functioneren van de gemeenschappen;
- een kwalitatieve transformatie van het vastgoed (in het bijzonder (Rijks)monumenten en beeldbepalende panden);
- innovatieve en perspectieve combi-concepten en cross-overs;
- bereikbaarheid en werkgelegenheid;
- het beleefbaar maken van de kernkwaliteiten zoals het landschap, de natuur en de cultuurhistorie.

Het toenemend belang voor duurzaamheid, veiligheid en gezondheid vormt daarbij de basis, evenals een landschappelijke inpassing bij ruimtelijke ingrepen.

De rol die de gemeente hierbij inneemt kan verschillen. Zo kunnen initiatieven die een positieve impact hebben op het integraal functioneren van de leefomgeving, actief worden gestimuleerd of aangewakkerd. In andere situaties kan echter ook gekozen worden voor een faciliterende, meedenkende, inspirerende of een ontmoedigende rol. Het kenmerk van de uitnodigende gemeente is dat ieder initiatief zijn eigen procesmatige aanpak heeft en de rol van de gemeente wordt bepaald door wat doelmatig en functioneel is, met als resultaat ontwikkelingen en activiteiten in beweging en tot uitvoering te brengen. Het contact verloopt altijd op basis van gelijkwaardigheid en is gericht op een klantgerichte dienstverlening. Uitgangspunt is een constructieve samenwerking en perspectiefvolle initiatieven van onderop worden met open armen ontvangen.

\ Doel

Het primaire doel is om de gemeente Voerendaal aantrekkelijk te houden als leefomgeving door met de Omgevingsvisie enerzijds een afwegingskader te bieden voor initiatieven en anderzijds kansen te benoemen en inwoners en ondernemers te inspireren en uit te nodigen initiatieven te ontwikkelen.

\ Argumenten

1. De nieuwe Omgevingswet verplicht gemeenten een omgevingsvisie te maken voor het te voeren integrale beleid voor de fysieke leefomgeving
2. Nieuwe ontwikkelingen brengen vraagstukken en opgaven met zich mee. De Omgevingsvisie biedt de mogelijkheid om de koers van beleid kenbaar te maken en tot uitvoering te brengen.
3. Integraal beleid in de Omgevingsvisie biedt mogelijkheden om initiatieven zorgvuldiger en met kansen voor de leefomgeving af te wegen.
4. De Omgevingsvisie houdt, in tegenstelling tot een structuurvisie, niet op bij een goede ruimtelijke ordening. Dit komt omdat de Omgevingswet uit gaat van de fysieke leefomgeving. Dit brengt met zich mee dat deze Omgevingsvisie ook betrekking heeft op (sociale) aspecten die het gevolg zijn van activiteiten in de fysieke leefomgeving. Daarom staat in deze Omgevingsvisie het beginsel van de integrale leefomgeving centraal. Dat beginsel gaat uit van datgene wat nodig is om een leefomgeving te kunnen laten functioneren en het effect van een nieuw initiatief daarop.
5. De Omgevingsvisie is in samenspraak met inwoners, ondernemers en partners opgesteld.

\ Kanttekeningen

1. De implementatie van de Omgevingsvisie vraagt om een andere rol van de gemeentelijke organisatie. De Omgevingsvisie biedt de handvatten voor deze noodzakelijke veranderingen in de werkwijze. Dit betekent echter niet dat we er al zijn. Ook de komende jaren staan in het teken van het eigen maken van deze veranderde rol en het doorlopen van een transitieproces.
2. Voor het benutten van de aangegeven kansen, is de gemeente vooral afhankelijk van initiatieven van inwoners en ondernemers. Ook zij dragen bij om de kwaliteit van de leefomgeving te behouden en te verbeteren.
3. Om enkele inhoudelijke speerpunten van beleid daadwerkelijk mogelijk te maken, is een nadere (juridische) uitwerking vereist (bijvoorbeeld een verruiming van de gebruiksmogelijkheden in bestemmingsplannen).
4. Deze Omgevingsvisie is in de eerste plaats een strategische langetermijnvisie. Met deze visie wil de gemeente inspireren en uitnodigen en ruimte bieden aan nieuwe initiatieven die een bijdrage kunnen leveren aan een vitaal Voerendaal. Omdat dit het primaire doel is van de Omgevingsvisie, zijn wet- en regelgeving en provinciale en regionale beleidskaders die een rol kunnen spelen bij de afweging van concrete initiatieven niet apart vermeld. Dit laat onverlet dat die wet- en regelgeving en beleidskaders moeten worden betrokken bij de beoordeling van nieuwe initiatieven. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat initiatieven niet passen in provinciale en regionale beleidskaders voor woningbouw, bedrijvigheid of vrijetijdseconomie. Als dat het geval is, biedt de Omgevingsvisie juist ook een basis om daarover met de provincie en/of de regio het gesprek aan te gaan over wat dit betekent en hoe hiermee kan worden omgegaan.

\ Relaties met programmabegroting en/of visiedocument

De Omgevingsvisie is een prioritair project in de Begroting 2016. In de Begroting 2017 is een vervolgtraject opgenomen dat invulling geeft aan het transitieproces.

\ Financiële, juridische en organisatorische consequenties

De ontwerp-Omgevingsvisie heeft gelet op het bepaalde in de Inspraakverordening en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, met ingang van 8 september 2016 gedurende 6 weken, derhalve tot en met 19 oktober 2016, ter inzage gelegen. Gedurende die termijn is eenieder in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen. In totaal zijn 5 zienswijzen ingediend, die als bijlage A aan de "Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen" zijn gehecht.

In de genoemde Nota die als bijlage 2 is toegevoegd, zijn de zienswijzen behandeld en is een reactie alsmede een conclusie opgenomen. Hieruit volgt dat de zienswijzen geen aanleiding bevatten om de Omgevingsvisie gewijzigd vast te stellen.

In de Nota is tevens een paragraaf met betrekking tot ambtshalve wijzigingen opgenomen. Het betreffen enkele geringe wijzigingen ter verbetering en verduidelijking.

De Omgevingsvisie is op een actieve wijze samen met en door inwoners, ondernemers en partners tot stand gekomen. Er zijn verschillende goed bezochte bijeenkomsten geweest, waar de ontwikkelingen, vraagstukken, opgaven en koers van beleid uitvoerig zijn besproken. Verder hebben wij met uw gemeenteraad een open discussie gevoerd over het opstellen van de Omgevingsvisie.

Deze visie is een Omgevingsvisie als bedoeld in de nieuwe Omgevingswet, maar totdat die in werking treedt is het in feite een structuurvisie als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet op de ruimtelijke ordening. De Omgevingsvisie kent geen hiërarchie en geen doorwerking in strikt juridische zin. Zonder nadere regelstelling werkt de Omgevingsvisie dus niet door in bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen en blijven wet- en regelgeving gewoon van kracht. Daarentegen bindt de Omgevingsvisie de gemeenteraad zelf en is de Omgevingsvisie het fundament voor het gemeentelijk handelen. Dat betekent dat de gemeente besluiten die hiervan afwijken nader en deugdelijk moet motiveren. Aan de andere kant kan naar de Omgevingsvisie worden verwezen voor de onderbouwing van besluiten die hiermee in overeenstemming zijn.

\ Uitvoering

Na vaststelling en bekendmaking treedt de Omgevingsvisie in werking. De Omgevingsvisie is niet vatbaar voor bezwaar en/of beroep.

Een omgevingsvisie is een samenhangend en integraal visiedocument voor de lange termijn waarin strategische beleidskeuzes voor de fysieke leefomgeving uiteengezet worden die vervolgens vertaald moeten worden in beleid en uitvoeringsprogramma's. Voor verschillende aspecten zijn uitvoeringsprogramma's in voorbereiding, zoals de Woonvisie Voerendaal en het uitvoeringsprogramma van PALET. Daarnaast zal het jaar 2017 in het teken staan van een verdere voorbereiding en verdieping om het beleid van de Omgevingsvisie uit te kunnen voeren. De Omgevingsvisie is namelijk pas juridisch bindend, indien een vertaling heeft plaatsgevonden in bestemmingsplannen en andere wet- en regelgeving. Daarvoor zal een plan van aanpak in de vorm van een routeplanner worden uitgewerkt. Hierin worden de vervolgstappen nader geconcretiseerd. Daarbij komen tenminste de volgende aspecten aan bod:

- de gevolgen voor beleidsvorming, projecten en (de organisatie van) processen;
- de impact voor en de vertaling naar bestemmings-/omgevingsplannen;
- de digitaliseringsopgave (laan van de leefomgeving);
- vraagstukken op het gebied van cultuur, houding en competenties.

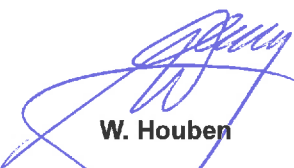
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL

De secretaris

H.H.M. Timmermans

De burgemeester

W. Houben

\ Bijlagen

Bijlage 1 Omgevingsvisie

Bijlage 2 Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen

\ Concept Raadsbesluit

Zaak 34013

Onderwerp: Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030
Openbaarheid: Openbaar
Datum Raad: 22-12-2016
Nummer: 2016/8/13

De raad van de gemeente Voerendaal;

gezien het raadsvoorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Voerendaal met als zaaknummer 34013.

gelet op de Wet ruimtelijke ordening

\ Besluit

1. De beoordeling van de inspraakreacties en wijzigingen zoals opgenomen in de "Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen" vast te stellen;
2. De wijzigingen ten opzichte van het ontwerp zoals opgenomen in de "Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen" vast te stellen;
3. De "Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030, een vitaal Voerendaal, goed leven in het land van Kalk", als zijnde een structuurvisie in de zin van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening met identificatienummer NL.IMRO.0986.SVomgevingsvisie-VA01 vast te stellen.
4. De vigerende "Structuurvisie Voerendaal-Kunrade 2003" in te trekken.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 22-12-2016

De griffier

De voorzitter

mr. drs. S.H.H.J. Dormans-Simons

W. Houben

\ BIJLAGE 2: Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen

INLEIDING EN INZAGEPROCEDURE

De ontwerp-Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 heeft geleid op het bepaalde in de Inspraakverordening en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, na voorafgaande (elektronische) kennisgeving in de Staatscourant en het weekblad Gezien, met ingang van 8 september 2016 gedurende 6 weken, derhalve tot en met 19 oktober 2016, ter inzage gelegen bij het Klantcontactcentrum van de gemeente aan het Raadhuisplein 1 te Voerendaal en via de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl.

Gedurende de genoemde termijn van 6 weken is eenieder in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen. In totaal zijn 5 zienswijzen ingediend, die als bijlage A bij deze Nota van zienswijzen en ambtshalve wijzigingen zijn bijgevoegd.

De zienswijzen zijn hieronder zakelijk en beknopt weergegeven, waarna een reactie is opgenomen alsmede een conclusie.

BEHANDELING ZIENSWIJZEN

Zienswijze 1

Naam	Stichting Cultuur en Ontmoeting Ransdaal
Adres	Maraheiweg 5, 6343 EL Klimmen
Verzonden d.d.	19 oktober 2016
Ontvangen d.d.	19 oktober 2016
Samenvatting:	
1. In de Omgevingsvisie wordt een analyse van de consequenties voor het gemeentelijk beleid, de nodige en gewenste samenhang tussen gemeenten en wellicht de overdracht aan een grotere regio gemist. 2. In de Omgevingsvisie wordt de nodige aandacht gemist voor de wijze waarop met initiatieven en wensen vanuit de kernen wordt omgegaan, mede gezien de grote maatschappelijke veranderingen. 3. Een langetermijnvisie hoe om te gaan met evidente bedreigingen in het landschap wordt gemist, o.a. grotere agrarische bedrijven die minder binding hebben met de omgeving, risico op erosie, risico op aantasting landschappelijke (en toeristische) aantrekkelijkheid. 4. Vanwege de gunstige ligging en goede ontsluiting (A76 en A79 en spoorlijn Heerlen, Valkenburg, Maastricht) is Voerendaal een aantrekkelijke woongemeente en zal de krimp zich minder negatief manifesteren dan op veel andere plaatsen langs de Nederlandse oostgrens. 5. Voor hergebruik van (voormalige) carréboerderijen is meer nodig dan een initiatief van onderop of het instellen van een wooncoach. 6. De aanwezigheid van veel kastelen in een aantrekkelijke omgeving biedt meer toeristische mogelijkheden dan thans worden aangegeven/benut. 7. Op welke wijze past de gemeente de ladder van duurzame verstedelijking toe (optimale benutting van de ruimte) in het geval van de Open Club te Klimmen? 8. Het is een omissie dat geen aandacht is geschonken aan de mogelijkheden voor Bed & Breakfast. De vele carréboerderijen bieden daar mogelijkheden voor. 9. Er moet meer aandacht besteed worden aan de relatie tussen wonen (in carréboerderijen) voorzieningen en bereikbaarheid/ontsluiting in Ransdaal.	
Gemeentelijk standpunt:	
1. Analyse ontwikkelingen en Voerendaal in de regio: De samenleving verandert steeds sneller en we gaan ons leven anders inrichten. Dat kan gevolgen hebben voor het functioneren van onze samenleving en de kwaliteit van onze leefomgeving. Voorafgaand aan de Omgevingsvisie is daarom een analyse gemaakt van die veranderingen en de	

consequenties daarvan (zie bijlage B) voor de gemeente. Hieruit is naar voren gekomen dat Voerendaal primair een woongemeente is en de koers van het beleid hierop moet worden afgestemd. Dat betekent tevens dat de gemeente er voor heeft gekozen om veranderingen die geen of weinig invloed hebben op Voerendaal als woongemeente niet uitgebreid te beschrijven. Vanuit dat oogpunt ligt de nadruk in de Omgevingsvisie op de identiteit van Voerendaal in combinatie met perspectiefvolle kansen. Die identiteit en kansen veranderen niet door samenwerking met andere gemeenten in de regio, zodat ook hier niet uitgebreid bij is stil gestaan.

2. Oppakken van initiatieven en wensen:

De rol die de gemeente inneemt bij initiatieven/wensen kan nogal verschillen. Zo kan de gemeente initiatieven/wensen die een positieve impact hebben op het integraal functioneren van de leefomgeving, actief stimuleren of aanwakkeren. In andere situaties kan echter ook gekozen worden voor een faciliterende, meedenkende, inspirerende of zelfs ontmoedigende rol. Het kenmerk van de uitnodigende gemeente is dat ieder initiatief/wens zijn eigen procesmatige aanpak heeft en de rol van de gemeente wordt bepaald door wat doelmatig en functioneel is, met als resultaat ontwikkelingen en activiteiten in beweging en tot uitvoering te brengen. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat dit iets betekent voor de dienstverlening die de komende jaren zal worden opgepakt en vorm en inhoud zal krijgen.

3. Langetermijnvisie hoe om te gaan met bedreigingen in het landschap:

Het prachtige landschap is onderdeel van de identiteit en kwaliteit van de gemeente. In Hoofdstuk 6 van de Omgevingsvisie is daarom aangegeven dat het landschap en de natuurgebieden de dragers zijn van Voerendaal. Vervolgens is onder kansen aangegeven dat de gemeente het groene karakter in stand wil houden en de beleving hiervan wil versterken. Dat betekent overigens niet dat er geen nieuwe ontwikkelingen meer gerealiseerd kunnen worden. Op het aangehaalde voorbeeld van schaalvergroting via de verpachting van percelen heeft de gemeente geen invloed. Maar het ruimtelijk effect van de uitbreiding van agrarische bedrijfsgebouwen zal de gemeente afwegen via het beginsel van de integrale leefomgeving. Daarnaast is bij medewerking een landschappelijke inpassing altijd verplicht als basisprestatie. Daarmee geeft de gemeente sturing om een evenwichtige belangenafweging te maken en in te zetten op het instandhouden en versterken van de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten.

4. Krimp manifesteert zich minder negatief:

Voerendaal is een aantrekkelijke woongemeente, maar dat zijn de andere landelijke gemeenten in de regio ook. Wellicht dat de krimp zich in vergelijking met andere gemeenten minder negatief manifesteert, maar gezien de trend speelt de krimp ook in de gemeente Voerendaal een prominente rol die gevolgen kan hebben voor de kwaliteit van de leefomgeving.

5. Stimuleren hergebruik van (voormalige) carréboerderijen:

De afzetbaarheid en invulbaarheid van grote carréboerderijen is niet eenvoudig. Dit type vastgoed is vanwege de hoge aanschafprijs, kosten die nodig zijn om de woning up-to-date te maken en onderhoudskosten minder toegankelijk voor een grote groep kopers. Het is daarom met name een prijs-/kwaliteitsvraagstuk van de markt om deze woningen aantrekkelijk te houden. De rol van de gemeente is met name gericht op meedenken, ondersteunen en begeleiden van initiatieven die gericht zijn op een kwalitatieve transformatie. De wooncoach kan daarbij een hulpmiddel zijn en laat onverlet dat de initiatiefnemer de trekker en projectverantwoordelijke is.

6. Kastelen en landschap toeristisch meer benutten:

De omvang van de toeristisch en recreatieve sector in de gemeente Voerendaal is beperkt. Terecht is aangegeven dat het mooie landschap met de aanwezige kastelen vanuit toeristisch en recreatief oogpunt kansen biedt. Perspectiefvolle initiatieven/wensen van onderop zullen daarom met open armen worden ontvangen.

7. Toepassen ladder duurzame verstedelijking bij Open Club Klimmen:
De ladder van duurzame verstedelijking is een wettelijk instrument om zuinig ruimtegebruik in de planologische afweging te verzekeren. In het kader van de planologische procedure voor de Open Club zal dit instrument moeten worden toegepast. In de Omgevingsvisie als strategische langetermijnvisie is daar nu geen plaats.
8. Veel carréboerderijen bieden mogelijkheden voor een Bed & Breakfast:
In de Omgevingsvisie wordt ruimte geboden voor nieuwe initiatieven op het gebied van kwalitatief onderscheidende en/of innovatieve vormen van recreatie- en verblijfsaccommodaties. Nieuwe initiatieven die het verrassend ontmoeten versterken met een accent op de identiteit van Voerendaal willen wij daarom graag faciliteren. De Heuvellanddorpen met haar buitengebied hebben de landschappelijke kwaliteit van het Heuvelland als podium en hebben daardoor meer toeristische potentie dan Voerendaal-Kunrade. Een Bed & Breakfast kan een kans zijn om (voormalige) carréboerderijen een kwalitatieve transformatie te geven.
9. Aandacht voor relatie tussen wonen (in carréboerderijen) voorzieningen en bereikbaarheid/ontsluiting in Ransdaal:
Het is correct dat een aantrekkelijke woonomgeving niet eindigt bij mooie woningen. Ook de aanwezigheid van voorzieningen en goede voorzieningen draagt bij aan het behoud van het (sociaal) functioneren van de leefomgeving. Daarom spreekt de gemeente in deze Omgevingsvisie ook wel over de integrale leefomgeving die betrekking heeft op alle aspecten die gevolgen kunnen hebben voor de kwaliteit van wonen, werken en ontspannen.
Conclusie:
De zienswijze bevat geen aanleiding om het ontwerp van de Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 te wijzigen.

Zienswijze 2

Naam	Gedeputeerde Staten van Limburg
Adres	Limburglaan 10, 6269 GA Maastricht
Verzonden d.d.	17 oktober 2016
Ontvangen d.d.	19 oktober 2016
Samenvatting:	
1. Ontwikkelingen in Voerendaal zijn onderdeel van de regionale ontwikkelingen in Zuid-Limburg. Verzocht wordt een relatie te leggen met het POL2014, de regionale structuurvisie(s) en de Bestuursovereenkomst regionale afspraken Zuid-Limburg 2. In de Omgevingsvisie kan het proces van ontwerpend ontwikkelen (in beeld brengen belangen en juiste ontwikkeling inpassen op juiste plek) meer uitgewerkt worden. 3. Voerendaal is gelegen binnen het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Verzocht wordt de kernkwaliteiten van dit landschap te laten doorklinken en uitwerken in de Omgevingsvisie. Het begrip “integrale leefomgeving” is weinig concreet.	
Gemeentelijk standpunt:	
1. Regionale ontwikkelingen, visies en (bestuurs)afspraken: De Omgevingsvisie is in de eerste plaats een strategische langetermijnvisie. Met deze visie wil de gemeente inspireren en uitnodigen en ruimte bieden aan nieuwe initiatieven die een bijdrage kunnen leveren aan een vitaal Voerendaal. Omdat dit het primaire doel is van de Omgevingsvisie, zijn provinciale en regionale beleidskaders en andere wet- en regelgeving die een rol kunnen spelen bij de afweging van concrete initiatieven niet apart vermeld. Dit laat onverlet dat ze een kader zijn voor nieuwe initiatieven waar rekening mee moet worden gehouden.	

2. Ontwerpend ontwikkelen:

Het proces van ontwerpend ontwikkelen is een methode om te komen tot de juiste ontwikkeling op de juiste plek en op de juiste manier ingepast in de omgeving. Ontwerpend ontwikkelen kan een hulpmiddel zijn. Het kenmerk van de uitnodigende gemeente is echter dat ieder plan zijn eigen procesmatige aanpak heeft en de rol van de gemeente wordt bepaald door wat doelmatig en functioneel is, met als resultaat ontwikkelingen en activiteiten in beweging en tot uitvoering te brengen. Daarom is er voor gekozen om ontwerpend ontwikkelen als (standaard)methode sec niet verder uit te werken in deze Omgevingsvisie.

3. Nationaal Landschap Zuid-Limburg en kernkwaliteiten

In hoofdstuk 2.3 is aangegeven dat alle typen landschap en natuur met hun kwaliteiten in het kader van het bestemmingsplan “Buitengebied 2013” gedetailleerd zijn beschreven. In Hoofdstuk 6 van de Omgevingsvisie is aangegeven dat het landschap en de natuurgebieden de dragers zijn van Voerendaal. Vervolgens is onder kansen aangegeven dat de gemeente het groene karakter in stand wil houden en de beleving hiervan wil versterken. Hieruit blijkt dat het instandhouden en versterken van de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten een belangrijk onderdeel is van het gemeentelijk beleid dat doorklinkt in de Omgevingsvisie.

Voor de beoordeling van die kwaliteiten op gebiedsniveau hanteren wij het beginsel van de integrale leefomgeving. Dit beginsel gaat uit van datgene wat nodig is om een leefomgeving te kunnen laten functioneren. Dat betekent dat de integrale leefomgeving (inclusief landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten) centraal staat. Elke nieuwe ontwikkeling die daarop een negatief effect heeft, zal de gemeente terughoudend benaderen, tenzij het plan wordt aangepast of een andere meer passende locatie wordt gevonden.

Gelet op het karakter van de Omgevingsvisie als strategische langetermijnvisie en de beschrijving van landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten in het kader van het bestemmingsplan “Buitengebied 2013” is niet gekozen voor het (verder) uitwerken van die kwaliteiten.

Conclusie:

De zienswijze bevat met uitzondering van het verduidelijken van het begrip “integrale leefomgeving” (zie Ambtshalve wijzigingen) geen aanleiding om het ontwerp van de Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 te wijzigen.

Zienswijze 3

Naam	M. Lemans
Adres	Karstraat 40, 6367 PH Voerendaal
Verzonden d.d.	15 oktober 2016
Ontvangen d.d.	18 oktober 2016
Samenvatting:	
1. Uitbreiding van verblijfsrecreatie mag de verdere ontplooiing van de agrarische sector niet belemmeren.	
2. Voor burgers, ondernemers en ook bezoekers is snel internet in het buitengebied noodzakelijk.	
3. Wegen, voet- en fietspaden moeten veilig zijn.	
Gemeentelijk standpunt	
1. Geen belemmeringen bedrijfsvoering agrarische sector:	
De landbouw is en blijft van groot belang voor de gemeente Voerendaal. Wij vinden de agrarische sector belangrijk voor de plattelandseconomie en voor het beheer, onderhoud en de instandhouding van het landschap, temeer omdat dit ook bijdraagt aan toerisme en recreatie. Daarom blijft uitbreiding mogelijk voor bestaande grondgebonden agrarische bedrijven met een goed toekomstperspectief die zich in hoofdzaak focussen op de agrarische productie. Een en ander betekent niet dat de gemeente automatisch meer belang hecht aan de agrarische sector indien sprake is van een initiatief voor	

verblijfsrecreatie. In die situatie gaat de gemeente uit van het beginsel van de integrale leefomgeving. Dit beginsel gaat uit van datgene wat nodig is om een leefomgeving te kunnen laten functioneren. Daaruit kan bijvoorbeeld naar voren komen dat de uitbreiding van een agrarisch bedrijf in de bebouwde kom vanwege geur, stof en geluid minder kansrijk is dan de vestiging van verblijfsrecreatie. 2. Snel internet: Gezien de toenemende afhankelijk van onze samenleving van digitale systemen onderschrijven wij dat de aanwezigheid van snel internet voor de inwoners, ondernemers en bezoekers van onze gemeente belangrijk is, waar we ons voor willen inzetten. 3. Veilige wegen, voet- en fietspaden: In het kader van een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken en ontspannen erkennen wij het belang dat de wegen, voet- en fietspaden veilig moeten zijn. Conclusie: De zienswijze bevat geen aanleiding om ontwerp van de Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 te wijzigen.
--

Zienswijze 4

Naam	Seniorenraad Voerendaal
Adres	Bautseplein 31, 6367BW Voerendaal
Verzonden d.d.	14 oktober 2016
Ontvangen d.d.	16 oktober 2016
Samenvatting:	
Voor senioren en ouderen moet de openbare ruimte worden aangepast. Enerzijds moet er aandacht zijn voor de op- en afritten van trottoirs. Anderzijds heeft deze doelgroep behoefte aan voorzieningen voor beweging, rust en sociale ontmoeting, zoals beweegtoestellen, rustbankjes en jeu de boeles banen. Gedacht wordt aan de locaties hoek Houtstraat - Dr. Poelsstraat (Klimmen) en het speelveldje aan de Grachtstraat (Kunrade).	
Gemeentelijk standpunt:	
Omdat de bevolking steeds ouder wordt, zal de groep van 75 en ouder steeds groter worden. Daarnaast zal de groep in de leeftijdscategorie 55- 75 jaar de komende jaren het meest in aantal toenemen. Het geschetste belang voor senioren en ouderen wordt hiermee bevestigd en in de Omgevingsvisie wordt hierop met beleid geanticipeerd. Denk bijvoorbeeld aan het blijven investeren in de LLB-regeling en al dan niet in combinatie met een wooncoach, het faciliteren en stimuleren van voorzieningen in combinatie met spontane ontmoetingen en het inrichten van de openbare ruimte. Ook de in de zienswijze genoemde voorbeelden passen hierbij. Omdat de Omgevingsvisie een strategische langetermijnvisie is, zijn in de visie geen concrete uitvoeringsvoorstellen opgenomen. Als uitnodigende gemeente zullen we initiatieven daarvoor die van onderop komen met open armen ontvangen.	
Conclusie:	
De zienswijze bevat geen aanleiding om het ontwerp van de Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 te wijzigen.	

Zienswijze 5

Naam	Wandelnet
Adres	Berkenweg 30, Berkenweg 30, 3818 LB Amersfoort
Verzonden d.d.	12 september 2016
Ontvangen d.d.	14 september 2016
Samenvatting:	
In verband met de belangenbehartiging van wandelaars en voetgangers wordt	

verzicht de volgende aspecten vast te leggen: • lange-afstands-wandelpaden, streekpaden, routenetwerken en andere recreatieve routes; • paden en routestructuren te waarborgen en oplossingen voor eventuele knelpunten (gevaarlijke kruisingen) te formuleren; • wandelen te stimuleren door een uitnodigende inrichting van de openbare ruimte; • wandelen als belang af te wegen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (CROW publicatie); • een relatie te leggen tussen wandelen en cultuurhistorische kwaliteiten.
Gemeentelijk standpunt: Wandelen is een populaire vrijetijdsbesteding; het is leuk en gezond. Er zijn in Voerendaal 17 wandelroutes, 7 themaroutes en 2 ommetjes. Vanwege de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten is de gemeente Voerendaal interessant voor de wandelaar. Randvoorwaarde is dat het routenetwerk goed is onderhouden en ingericht met attractieve start- en rustpunten en verbindingen met Parkstad en het Heuvelland. Hiervoor wil de gemeente zich dan ook blijvend inzetten. De Omgevingsvisie is als strategische langetermijnvisie een minder geschikt instrument om alle paden en routestructuren te inventariseren en vast te leggen. Daarentegen biedt het in de Omgevingsvisie opgenomen beginsel van de integrale leefomgeving wel de mogelijkheid om wandelen als belang af te wegen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
Conclusie: De zienswijze bevat geen aanleiding om het ontwerp van de Omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 te wijzigen.

AMBTSHALVE WIJZIGINGEN

- verbeteren enkele typefouten;
- blz. 2, laatste alinea: toevoegen “en benodigdheden”;
- blz.5, voorlaatste alinea: schrappen “provinciale”;
- blz. 7, onder 4: toevoegen “(Rijks)monumenten”;
- blz. 9, onder 2: toevoegen “Rijks)monumenten”;
- blz. 13, onder 5: toevoegen “ondernemers”;
- blz. 16, derde alinea: “leefbaarheid” wijzigen in “leefomgeving”;
- blz. 16, derde alinea: toevoegen: Dat beginsel gaat uit van datgene wat nodig is om een leefomgeving te kunnen laten functioneren en het effect van een nieuw initiatief daarop”.

Gemeente Voerendaal
Aan het college van Burgemeester en Wethouders
Postbus 23000
6367 ZG VOERENDAAL

Stichting Wandelnet
Berkenweg 30
Postbus 846
3800 AV Amersfoort

T 033 465 36 60
F 033 465 43 77

info@wandelnet.nl
www.wandelnet.nl

Uw brief: 2016.092
Ons kenmerk: Omgevingsvisie
Onderwerp: Amersfoort, 12 september 2016
Datum:

Geacht college,

Wij hebben begrepen dat u in uw gemeente aan de slag gaat met het opstellen van een Omgevingsvisie.

Wandelbelang

Namens Wandelnet brengen wij graag de belangen van wandelaars en voetgangers onder uw aandacht. Stichting Wandelnet beheert Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden (zoals in uw gemeente bijvoorbeeld het Pelgrimspad), fungeert als kenniscentrum wandelen en komt op voor de belangen van wandelaars.

Omgevingswet

De Omgevingsvisie die u opstelt, vloeit voort uit de Omgevingswet. Daarin wordt de fysieke leefomgeving gedefinieerd, waaronder infrastructuur: "wegen en vaarwegen, waaronder *routenetwerken voor wandelen*, fietsen en varen, en spoorwegen, (...)".

"Lopen" in uw Omgevingsvisie en Omgevingsplan

Concreet vragen we:

- Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW's), Streekpaden, regionale routenetwerken en andere recreatieve routes integraal deel te laten uitmaken van de inventarisatie van de bestaande toestand van het grondgebied van de gemeente;
- in de Omgevingsvisie deze paden en de routestructuren te borgen en voor eventuele knelpunten (zoals gevaarlijke kruisingen met wegen) oplossingen te formuleren;
- een dusdanige inrichting van de openbare ruimte dat lopen/bewegen wordt gestimuleerd en bij verplaatsingen een vanzelfsprekend onderdeel van de vervoersketen is;
- regels te formuleren om, bij de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur, woningbouwlocaties en bedrijfsterreinen, barrièrewerking voor wandelaars te voorkomen. Gedwongen omlopen (omleiding) wordt daarbij zo veel mogelijk beperkt. De aanbevelingen in de CROW-publicatie 299 van september 2011 zijn hierbij richtinggevend: "maximale maaswijdte voor het netwerk van langzaam verkeer binnen de bebouwde kom 500 meter, bij de stads-/dorpsrand 1.000 meter en buiten de bebouwde kom 1.500 meter";
- bij het opstellen van de Omgevingsvisie aandacht te besteden aan de ruimtelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van stad en landschap: behoud van bestaande kwaliteiten en versterking daarvan waar mogelijk;
- in het Omgevingsplan de bovenstaande punten vast te leggen.

Meer informatie

Graag verwijzen we u naar onze brochure 'Ruimte voor Lopen' (zie bijlage). Daarin staat het belang van wandelen verwoord en hebben we ook ons streefbeeld geformuleerd. Uiteraard zijn we bereid tot nadere toelichting en participeren we graag in de planvorming.

Met vriendelijke groeten,
Wandelnet

J.M.L. Naber
directeur

bijlage: brochure 'Ruimte voor Lopen'

Aussems, Hans (Voerendaal)

Van: Vehoeven
Verzonden: zondag 16 oktober 2016 18:30
Aan: Aussems, Hans (Voerendaal)
Onderwerp: Inspr.omgevingsvisie.okt.2016
Bijlagen: Inspr.omgevingsvisie.okt.2016.docx

Geachte heer Aussems,

In de bijlage treft u de ideeën en wensen van de Seniorenraad Voerendaal, als inspraak op de voorliggend versie van de Omgevingsvisie voor Voerendaal. Wij gaan er vanuit dat u zorgt voor het bereiken van de juiste plek in de organisatie.

Vr.Gr. G.H.Verhoeven.

Ontvangstbewijs

Hiermee bevestigen wij de ontvangst van een poststuk van:

Naam *de heer Remans*

Adres

Postcode

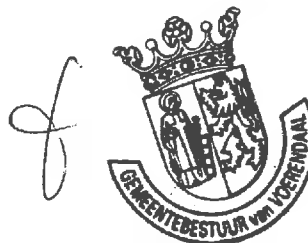
Plaats

Betreft *zienswijze angévingvisie 2016-2017*

Datum ontvangst *18-10-2016*

Tijdstip ontvangst *11,30 uur*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL,

33574

Dhr. M. Lemans

ONTVANGEN 18 OKT. 2016

Aan:
de raad van de gemeente Voerendaal
Postbus 23000
6367 ZG VOERENDAAL

Betreft: zienswijze omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030

Voerendaal, 15 oktober 2016

Geachte raad,

Ik heb kennis genomen van de ontwerp omgevingsvisie Voerendaal 2016-2030 en wil graag gebruik maken van de mogelijkheid om mijn zienswijze aan te geven.

In de ontwerp omgevingsvisie is aandacht voor de verschillende segmenten waarin mijn onderneming actief is. Zo is aandacht voor de melkveehouderij, de akkerbouw en het toerisme. Het toerisme en de verdere ontwikkeling hiervan is op verschillende plaatsen in de visie nadrukkelijk omschreven als een kans voor de gemeente Voerendaal.

Standpunt I:

Een uitbreiding van de verblijfsrecreatie mag een verdere ontplooiing van het agrarisch segment (melkveehouderij en akkerbouw) niet in de weg staan.

Standpunt II:

Gelet op de digitalisering en de afhankelijkheid van internet is het van belang dat naast burgers ook ondernemers in het buitengebied voorzien worden van snel internet om zo de bedrijfsvoering niet in hinderen. Ook bezoekers (verblijfsrecreatie) krijgen zo de mogelijkheid om de gemeente Voerendaal digitaal te verkennen om zo hun fysieke bezoek aan activiteiten in de gemeente goed voor te bereiden. Stilstand zal leiden tot stagnatie in alle segmenten.

Standpunt III:

Veiligheid voor inwoners, ondernemers en toeristen dient voorop te staan. Dat betekent dat de wegen en bijbehorende voetpaden en fietspaden nadrukkelijk de aandacht moeten hebben en daar waar nodig zullen aanpassingen nodig zijn.

Met vriendelijke groet,

M. (Maurice) Lemans

Gemengd agrarisch ondernemer
Eigenaar groepsaccommatie De Bonte Koe

Aan het college van B&W gemeente Voerendaal

Datum: 14-10-2016

Onderwerp: Inspraak op "Omgevingsvisie Voerendaal"

Geacht college,

Als Seniorenraad Voerendaal willen wij graag vanuit onze gezichtspunten, die zich voornamelijk richten op de perspectieven van de senioren en ouderen, gebruik maken van het recht van inspraak op de voorliggende omgevingsvisie Voerendaal.

Van belang voor ons zijn leefbare dorpskernen m.n. de openbare ruimte voor de senioren en ouderen. In de kern Klimmen bevinden zich 51 bejaardenwoningen, 14 zorgwoningen(gepland aan de Klimmenderstr.) en 8 levensloopbestendige woningen rond het stukgrond –eigendom van de gemeente- hoek Houtstraat – Dr. Poelsstraat.

Graag zagen wij daarop een invulling voor bewegen- , rusten- , sociale bezigheid- en spel voor ouderen. Voor die ouderen die hier in de directe omgeving (binnen een straat van 600M) wonen waardoor een active bijdrage aan hun leefwereld gerealiseerd kan worden. Concreet denken wij dan aan:

- Beweegtoestellen voor ouderen,
- Twee jeu de boeles banen,
- Twee sociale tuinen,
- Enkele rustplekken met uitzicht op de activiteiten.
- Zie bijgevoegde schets.

Tevens willen wij aandacht vragen voor het realiseren van de nodige op- en afritten in de trottoirs voor rollators, rolstoelen en scootmobielen. De 120 bejaarden die hier wonen maken veelvuldig gebruik van deze ondersteuningsmiddelen , het op- en afstappen respectievelijk -rijden van het trottoirs bij oversteken is een extra handicap. Dit geldt overigens voor alle kernen van Voerendaal.

Specifiek voor de oudere inwoners van Kunrade zou het speelveldje aan de Grachtstraat verder ontwikkeld moeten worden! Dat veldje is ook bereikbaar voor de bewoners van de woningen achter de kerk via het Sattoniuspad.

Voor deze ouderen die ook wandelingen maken rond de kern Klimmen zouden een aantal rustbanken langs de wandelpaden het wandelen veraangename en activiteiten voor ouderen, waaronder begeleid wandelen, stimuleren.

Vriendelijk groetend namens de Seniorenraad Voerendaal J.Haemers en H.Verhoeven

ONTVANGEN 19 OKT. 2016

provincie limburg

33477

College van burgemeester en wethouders van
de gemeente Voerendaal
Postbus 23000
6367 ZG VOERENDAAL

Cluster	RMT	Behandeld	H.H.M. Tulleners
E-mail	h.h.m.tulleners@prvlimburg.nl	Telefoon	+31 43 389 99 65
Ons kenmerk	2016/83237	Uw kenmerk	27616
Vpl. nummer		Maastricht	17 oktober 2016
Bijlage(n)		Verzonden	17 oktober 2016

Onderwerp

Zienswijze Ontwerp-Omgevingsvisie Voerendaal 2016 - 2030

Geacht college,

U heeft ons het Ontwerp-Omgevingsvisie Voerendaal 2016 – 2030 voorgelegd.

Het plan is beoordeeld op de provinciale belangen.

Deze beoordeling geeft ons aanleiding hieromtrent de volgende zienswijze in te dienen.

Wij verzoeken u om in ieder geval in paragraaf 8.2 (uitvoeringsfilosofie) bij het onderdeel 'conditioneren en faciliteren' een relatie te leggen met het POL 2014, de regionale structuurvisie(s) en de bestuursovereenkomst regionale afspraken Zuid-Limburg. Het is prima dat uw gemeente zich herbezint op haar processen en procedures voor planologische medewerking en vergunningverlening, maar u doet dit natuurlijk (deels) ook vanuit en binnen een regionale context en de in dat verband, voor de diverse thema's zoals wonen, retail, bedrijventerreinen, vrijetijdseconomie, landbouw en nationaal landschap, gemaakte afspraken. Door ook dit in de omgevingsvisie te signaleren, ontstaat de omgevingsvisie op dat aspect het gemeentelijk niveau en maakt ze duidelijk dat ontwikkelingen in Voerendaal deel uitmaken van de regionale ontwikkelingen in Zuid-Limburg.

Het is prima dat u zich vanuit de maatschappelijke vragen herbezint op de processen en procedures met als doel een vitaal Voerendaal te bevorderen, maar dat vraagt, ons inziens, om een meer concrete aanpak van het proces dan nu is beschreven. In een vroegtijdig stadium met alle partijen de belangen in beeld te brengen en van daaruit op een ontwerpende manier te komen tot de juiste ontwikkeling op de juiste plek en op de juiste manier ingepast in haar omgeving, zou hier meer richting aan kunnen geven.

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer:
NL08RABO0132575728
BIC-code: RABONL2U

Bereikbaar via:
Lijn 1 (richting De Heeg)

Dit proces zou verder uitgewerkt kunnen worden in uw omgevingsvisie.

Wij verzoeken u verder in de omgevingsvisie aan te geven dat uw gemeente deel uitmaakt van het Nationaal Landschap Zuid Limburg en toe te lichten wat daarvan de betekenis is voor uw gemeente. Daarbij zou u het begrip 'landschappelijke kernkwaliteiten' beter kunnen laten doorklinken en aangegeven hoe daarmee wordt omgegaan. Het begrip 'integrale leefomgeving' in de omgevingsvisie wordt weinig concreet gemaakt. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door de volgende passage uit het POL 2014, paragraaf 7.5.1. *De Limburgse Ambitie* daar aan te koppelen: "Behoud en versterken van de kenmerken kernkwaliteiten en afwisseling van het landschap, in combinatie met het ruimte bieden aan ontwikkelingen die bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van dat landschap. Ruimtelijke kwaliteit zien wij hierbij als de goede functie op de goede plek op de goede manier ingepast."

Overigens is reeds een ambtelijke afspraak gemaakt om onze zienswijze meer in detail toe te lichten en te bespreken.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

clustermanager Ruimte

Ontvangstbewijs

Hiermee bevestigen wij de ontvangst van een poststuk van:

Naam *de heer Vermeer*

Adres

Postcode

Plaats

Betreft *zienswijze v.d. Stichting Cultuur en Activiteit*

Datum ontvangst *19-10-2016*

Tijdstip ontvangst *16.00 uur*

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN VOERENDAAL,

ONTVANGEN 19 OKT. 2016

Klimmen, 19 oktober 2016

Zienswijze

Namens de Stichting Cultuur en Ontmoeting Ransdaal dien ik onderstaande zienswijze op het ontwerp van de omgevingsvisie Voerendaal in Het is afgegeven op het gemeentehuis op 19 oktober 2016.

Inleiding, Voerendaal in de regio

De inleiding stelt dat Voerendaal "is gesitueerd tussen de stedelijke dynamiek van Parkstad en het rustieke Heuvelland". Hoezo?; maakt Voerendaal dan geen deel uit van Parkstad? Is Voerendaal voor een deel van zijn voorzieningen niet sterk afhankelijk van Parkstad?

Hoe zeer we ook gesteld zijn op de eigenheid van Ransdaal; wij beseffen dat voor veel zaken de afhankelijkheid van een grotere regio, ook groter dan Voerendaal is toegenomen. Voor het eigen beleid is de gemeente sterk afhankelijk van afwegingen die in Parkstad-verband of provinciaal kader worden gemaakt. Een deel van de beleidsvoorbereiding en -uitvoering voltrekt zich allang op Parkstadniveau. Voorbeelden zijn de WMO- voorbereiding, vuilnisophaal, en gemeentelijke belastingen. Onderwijsvoorzieningen lijken zich, mede door de enorme schaalvergroting van onderwijsorganisaties bijna geheel aan sturing op plaatselijk niveau te onttrekken. Detailhandel raakt steeds meer geconcentreerd in grote kernen. Door de internet-revolutie worden traditionele voorzieningen uitgehoud, maar ontstaan tevens andere behoeften: er is een sterke behoefte gegroeid aan ophaalpunten kort bij de eigen woning waar goederen en ook in steeds sterkere mate dagelijkse boodschappen kunnen worden afgeleverd.

Overigens is eenzelfde ambiguïteit in toon te vinden t.a.v. het Heuvelland. In de tekst wordt Voerendaal soms gezien als onderdeel van Heuvelland, dan weer wordt gesuggereerd dat Voerendaal tegen het Heuvelland aanligt.

Wij missen in de omgevingsvisie op dit punt een analyse van de consequenties voor het gemeentelijk beleid, de nodige en gewenste samenwerking tussen gemeenten en wellicht overdracht aan een grotere regio. Over de in gang gezette samenwerking met bijv. Nuth, Simpelveld en Schinnen zegt de omgevingsvisie niets. Dat is een gemis. Een omgevingsvisie die tot 2030 reikt moet nu al inspelen op ontwikkelingen die al, soms voorzichtig, zichtbaar zijn.

Kernen

"Voorop staat dat we de verschillende kernen van de gemeente Voerendaal perspectief willen geven en uitgaan van wat ter plaatse voor de gemeenschap nodig is. Derhalve stellen we bij onze ruimtelijke afwegingen nadrukkelijk het integraal functioneren van de leefomgeving centraal." (blz 5 van de concept-omgevingsvisie)

Wij vinden dat een prima uitgangspunt. Veel zal op gemeentelijk niveau bekeken en beslist moeten worden, maar er is naar ons oordeel, meer maatwerk nodig op het niveau van en in reactie op initiatieven vanuit de kernen. Verenigingen zijn een belangrijk bindmiddel in de gemeenschap van de kernen, maar ook daar is schaalvergroting gaande, zoals het voorbeeld van de voetbalfusie van de voetbalverenigingen van Klimmen en Ransdaal aangeeft. Naast de traditionele contacten met verenigingen, waarvoor het huidige gemeentebestuur veel aandacht heeft, zal er ook naar andere kanalen moeten worden gezocht om wensen toekomstgericht uit de kernen in de breedte naar

boven te krijgen en in het gemeentelijk beleid te verwerken. En dan gaat het niet alleen om de inrichting van de ruimte, het gaat evenzeer over verdroging en vernatting, over het gebruik van bestrijdingsmiddelen, over de relatie tussen kern en buitengebied, over de betrokkenheid van bewoners bij beheer en onderhoud.

Wij missen in de visie nog de nodige aandacht voor de wijze waarop met initiatieven en wensen vanuit de kernen zal (moeten) worden omgegaan gezien de aanzienlijke veranderingen die zich in de maatschappij voltrekken.

Buitengebied

“Het buitengebied kenmerkt zich echter ook als economisch landschap waar nog altijd veel agrarische bedrijvigheid plaatsvindt. De agrarische ondernemers hebben in grote mate bijgedragen aan het ontstaan van het landschap en houden dit ook in stand. Akkerbouw en veeteelt liggen aan de basis van het panoramalandschap. Nieuwe vormen van landbouw, zoals fruitteelt met mooie voorjaarsbloesems, wijnbouw op gunstige hellingen aangevuld met de verkoop van ambachtelijke en/of biologische (streek)producten, leiden tot het versterken van de landschappelijke identiteit en ze vergroten bovendien de toeristische en recreatieve aantrekkingskracht.”(blz 7)

Het is alles heel bloemrijk en positief gesteld en veel is waar, maar daardoor worden evidente bedreigingen onderbelicht; wat voorbeelden waar we tegen aan lopen:

- a. Door het verdwijnen van de agrarische (melkveehouderij)bedrijven uit de kernen is een steeds groter deel van de bedrijven losgeraakt van die gemeenschappen. Meer en meer akkerbouwgrond is de laatste jaren gepacht door bedrijven die geen enkele binding hebben met het gebied en minder acht slaan op de landschappelijke inpassing van hun bedrijven. Daarbij komt de sterke schaalvergroting van ook loonwerkbedrijven die ernstiger overlast en hinder kan opleveren.
- b. Ondanks allerlei erosiebeperkende maatregelen is die erosie nog steeds een factor. Hoewel al bij de start van de ruilverkaveling Ransdalerveld(NB in 1960!) door de toenmalige Cultuurtechnische Dienst werd gepromoveerd zoveel mogelijk grasland *tegen de hellingen* aan te leggen en *langs de hoogtelijnen te ploegen* heeft de mechanisatie zulke krachtige tractoren opgeleverd dat nog steeds op veel plaatsen tegen de hellingen wordt geploegd met alle gevolgen van dien voor de erosievatbaarheid van de grond;
- c. In de gemeentelijke vergunningverlening derft de landschappelijke (en daarmee toeristische) aantrekkelijkheid regelmatig het loodje door te weinig aandacht voor de geleiding of situering van bouwmassa's. Een slecht voorbeeld uit recente tijd is de loods die naast kasteel Cortenbach is opgetrokken die al van verre het zicht op het kasteel beïnvloedt. Een iets andere situering en vormgeving had veel ellende kunnen voorkomen.

Wij verwachten dat de omgevingsvisie dit soort lange termijntrends aangeeft. Al dan niet in het kader van het Nationale Landschap Zuid-Limburg zullen maatregelen moeten worden getroffen om de negatieve tendenties. De omgevingsvisie zal daarover meer duidelijkheid moeten bieden.

De analyse over de ontwikkelingen op de woningmarkt delen wij. In de positie van de gemeente op de woningmarkt zou echter de zeer gunstige verkeersinfrastructuur binnen de gemeente moeten worden meegenomen en actief moeten worden benut. Vanuit veel plekken in de gemeente is er een makkelijke en snelle toegang tot het landelijke autosnelwegennet via de A76 en de A79. Dat maakt de gemeente een interessante woonplaats voor forensen die op wat grotere afstand willen of

moeten werken. Het geeft tweeverdieners ook de kans op een brede toegang tot verschillende werkkringen. Hetzelfde gunstige beeld geeft het spoorweginetwerk. Via de Heuvellandlijn zijn de kernen Voerendaal, Ransdaal en Klimmen met de nabijgelegen kernen niet alleen verbonden met Heerlen, Maastricht en Valkenburg maar via de twee grote steden ook met het landelijke en internationale railnetwerk, Aken, Luik en Brussel. In het Heuvelland liggen, op bereikbare afstand, belangrijke steden met hun voorzieningen (schouwburg Heerlen, theaters in Aken en Maastricht, universiteiten van Aken en Maastricht) De krimp in het oostelijke deel van Zuid-Limburg heeft toch echt een ander gezicht dan dat op veel andere plaatsen langs de Nederlandse oostgrens!

Duurzaamheid en hergebruik

Met name in Ransdaal staan veel grote carré-boerderijen die zich uitstekend zouden kunnen lenen tot het opdelen in kleinere eenheden, geschikt voor kleinere huishoudens zoals starters en ouderen voor wie het onderhoud van een groot huis te veel wordt. Anders dan het concept-omgevingsplan het doet voorkomen vraagt het niet alleen initiatieven van onderop, maar ook een heel actief beleid van de gemeente; het vraagt actief meedenken bij de toepassing van de vele regels die van toepassing zijn het vraagt steun van investeerders die de ombouw willen financieren. Dat gaat verder dan een wooncoach die ouderen naar een kleinere woning moet begeleiden.

Het grote aantal kastelen dat Voerendaal kenmerkte is voor Nederland tamelijk uniek. Een andere kleine Nederlandse plaats met veel kastelen in een aantrekkelijke omgeving, het Gelderse Vorden, heeft er zijn hele toeristische beleid op kunnen baseren. Verbazingwekkend dat landelijk zo weinig bekend is over de (ook verdwenen) Voerendaalse kastelen en hoe weinig aandacht er is voor de benutting en bescherming ervan in het gemeentelijke beleid.

In dat verband mag naar ons oordeel een verwijzing naar de ladder van duurzame verstedelijking die sinds 2012 in Artikel 3.1.6, lid 2 Bro is opgenomen om een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden te bereiken.

Wij vinden het belangrijk te weten hoe het gemeentebestuur de ladder gaat toepassen, bijvoorbeeld in het geval van de nieuwe sportaccommodatie in samenhang met de Basisschool in Klimmen.

Toeristisch beleid

“Nieuwe verblijfsaccommodaties in de gemeente Voerendaal zullen zich daarom moeten onderscheiden.” (blz 25)

Het is een omissie dat geen aandacht is geschonken aan de mogelijkheden voor bed en breakfast. De vele carréboerderijen bieden daar beslist mogelijkheden toe. De goede bereikbaarheid per spoor van Maastricht, Valkenburg en Heerlen maakt een verblijf in Ransdaal, Klimmen en Voerendaal ook aantrekkelijk (ook door concurrerende prijzen) voor bezoekers van de steden

Tot slot:

- De typering van de Ransdaalse gemeenschap spreekt ons aan. De aanwezigheid van een treinstation en de vele carréboerderijen bieden bijzonder veel mogelijkheden voor het huisvesten van huishoudens met aan thuisgebonden beroepen ; zoals zzp-ers met een praktijk die enkele werkruimten vraagt of tweeverdieners die voor hun werkzaamheden aan een ruimere regio zijn gebonden. (De Ransdalerstraat heeft de meeste carréboerderijen van Nederland langs één straat en zou om die reden al een beschermd dorpsgezicht mogen worden) Het treinstation biedt tevens de mogelijkheid om oudere jeugd naar middelbare, hoger en universitair onderwijs in een grotere regio te laten gaan. *Zowel voor het*

huisvestingsbeleid als het voorzieningenbeleid heeft het consequenties. Daar moet vinden wij meer aandacht aan worden geschonken.

- Ubachsberg, mag dan volgens sommigen het hoogstgelegen kerkdorp van Nederland zijn (blz. 12), maar volgens laat Vijlen het maar niet horen; dat maakt naar onze mening niet ten onrechte aanspraak op die titel.

Hoogachtend,

Ir J.Vermeer mpa, secretaris Stichting Cultuur en Ontmoeting Ransdaal

Omgevingsvisie Voerendaal

Fase 1 – Analyse en Opgaven

A photograph of a person climbing a rock wall. The climber is wearing an orange shirt and dark shorts, and is secured by a rope and harness. The wall is covered in various colored climbing holds. Another person is visible in the background, also climbing.

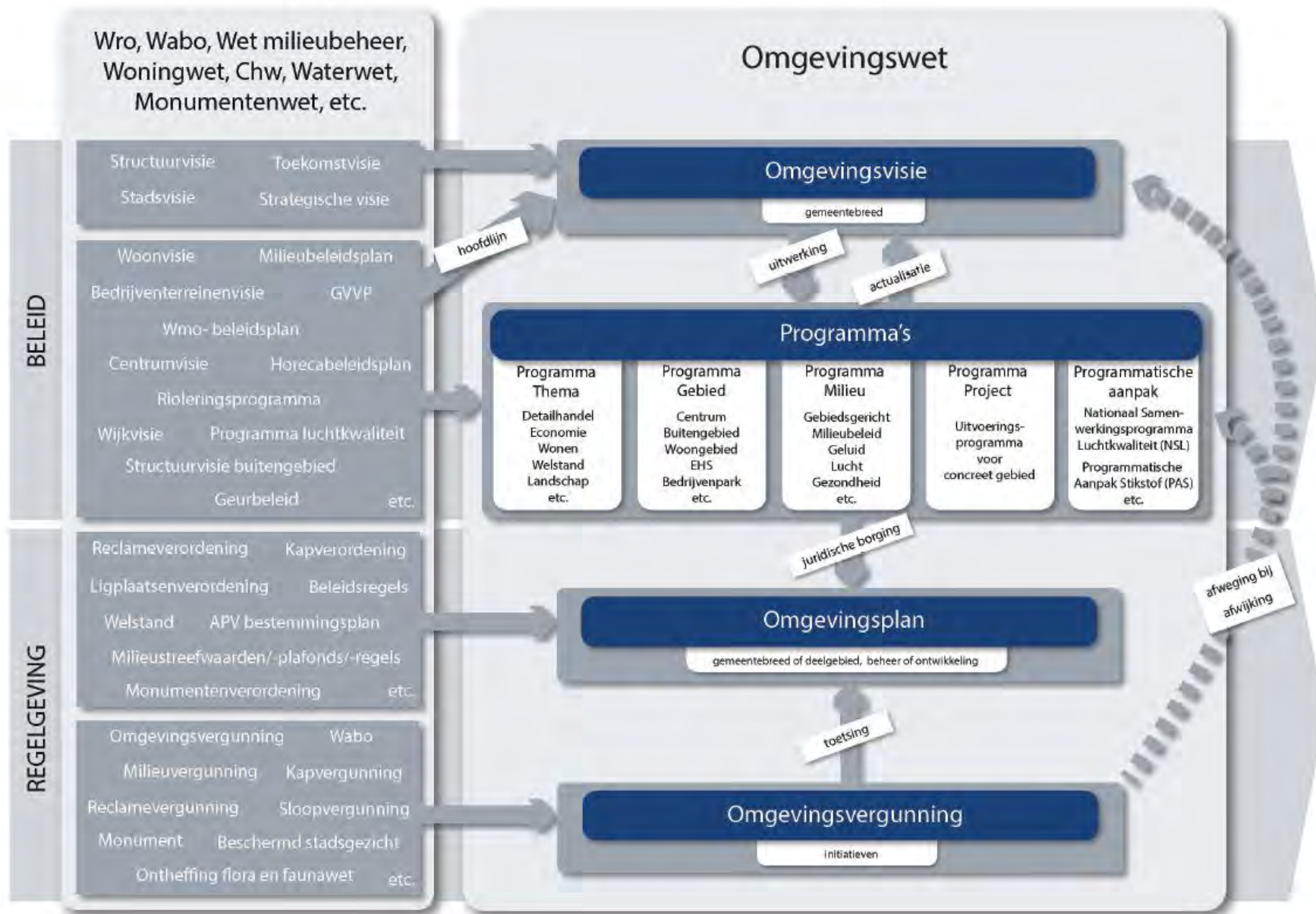
“Ervaring scherpt ons inzicht
zonder onze bedoeling te veranderen.”
Alfred Polgar

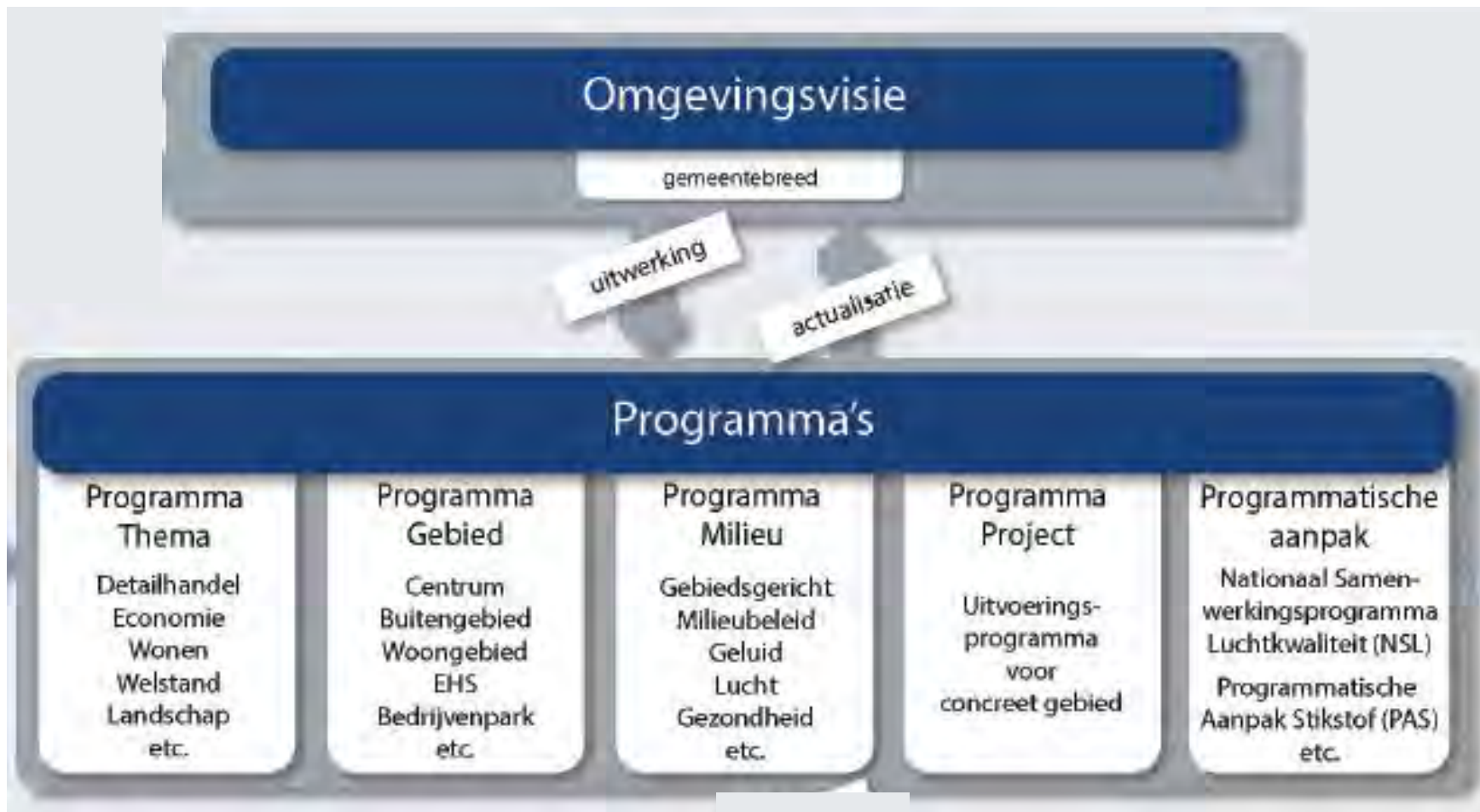
John Stohr en Geri Wijnen

1 maart 2016

B | Я O
Ruimte | om in te leven

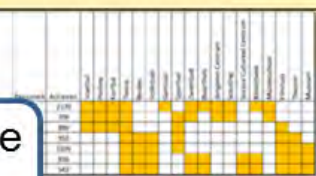
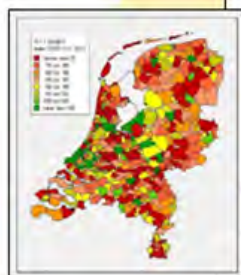
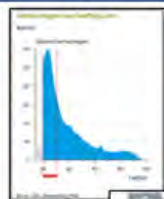
Kaders

Uitgangspunt: de functionele regio

Huishoudens en wonen

Maatschappelijke voorzieningen

inwoners

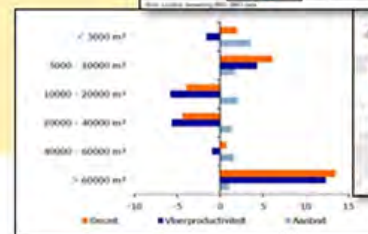
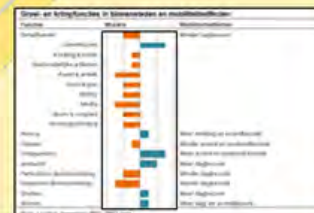

bedrijven

Ondernemen en werkgelegenheid

instellingen

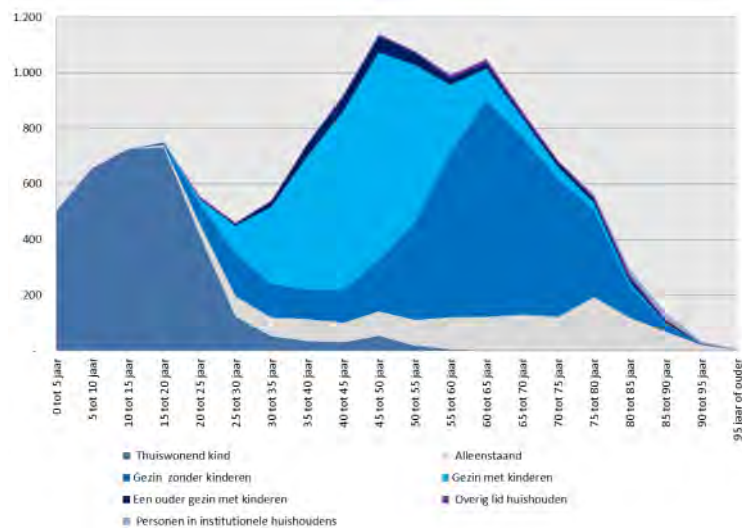
Commerciële voorzieningen

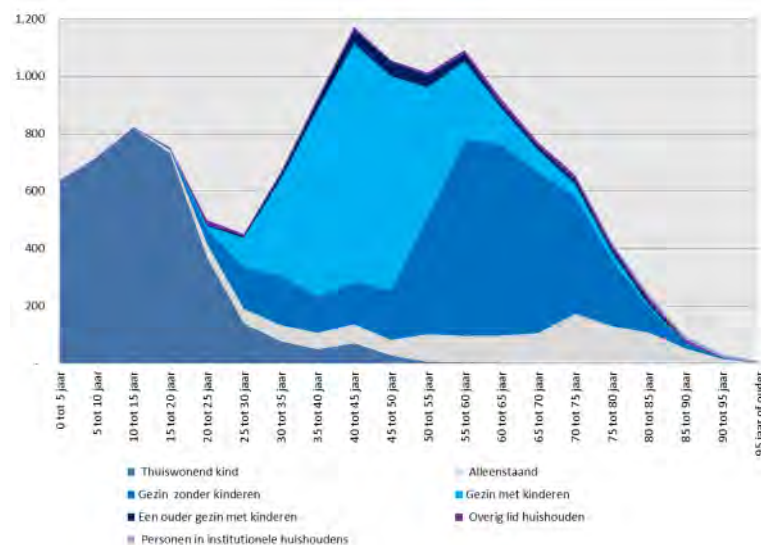
Analyse

Demografie

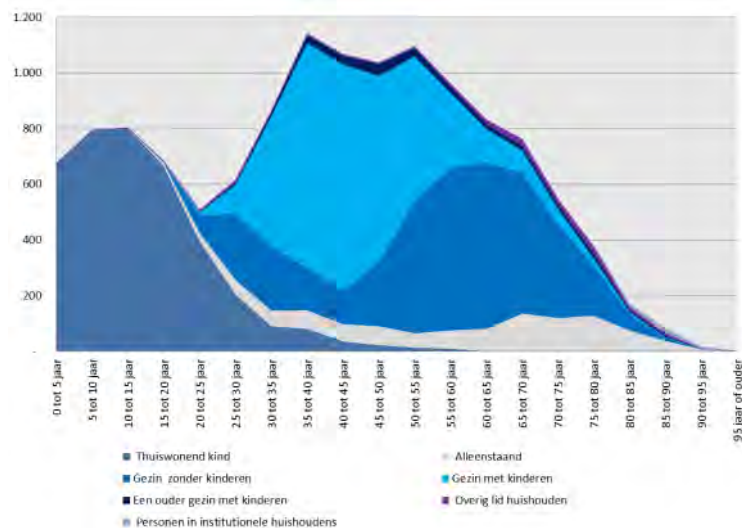
2000

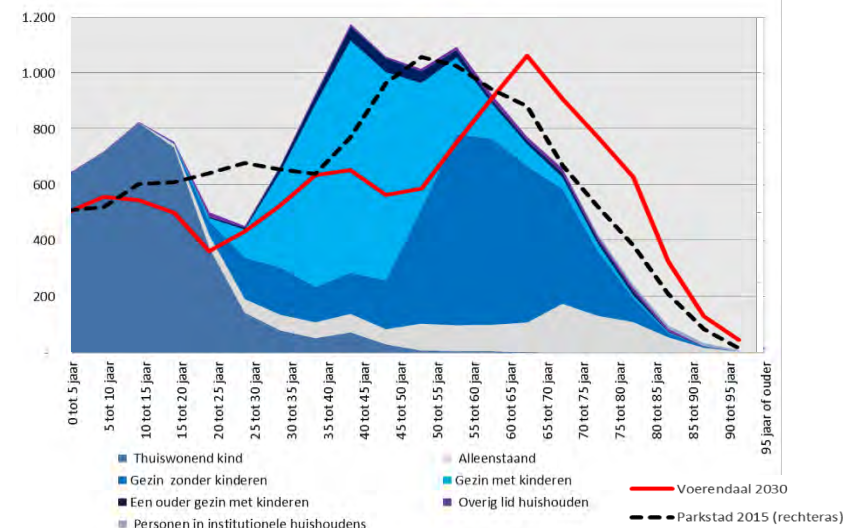
2005

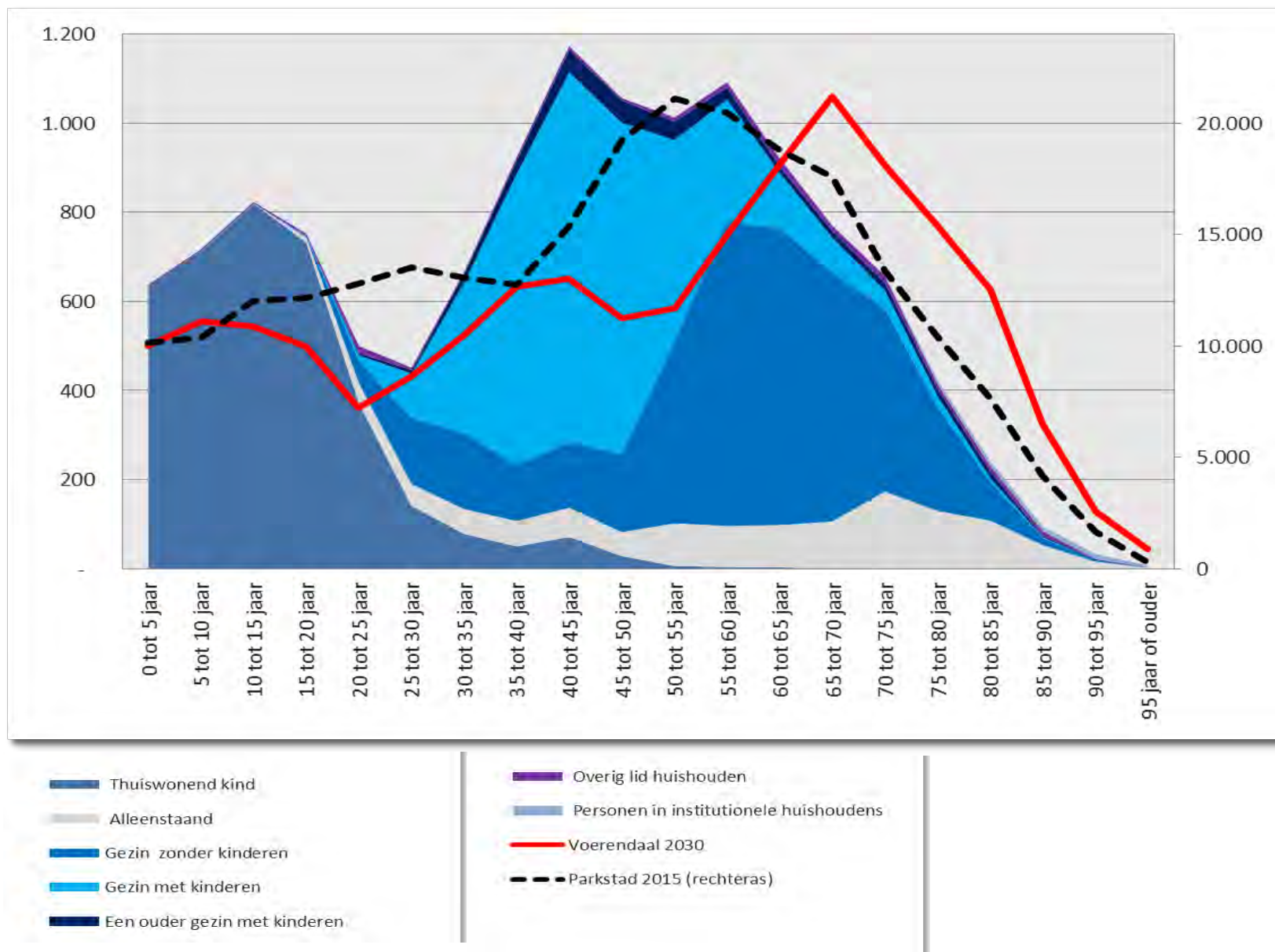

2010

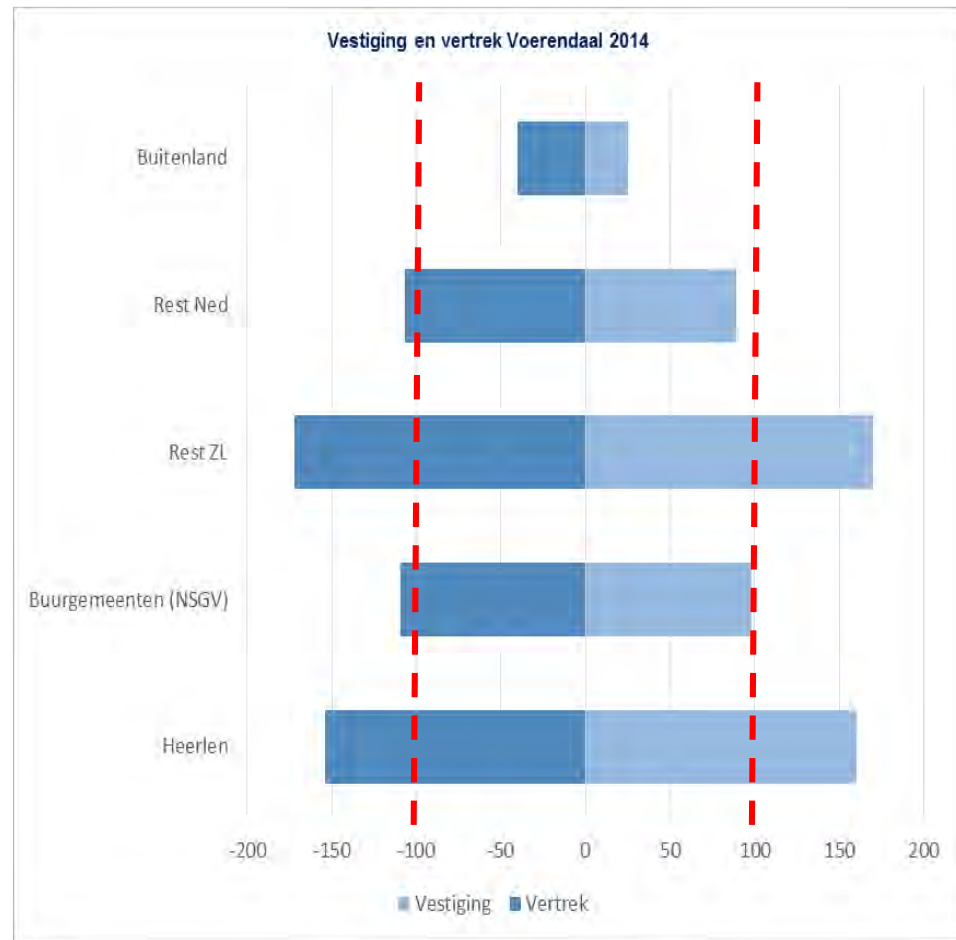
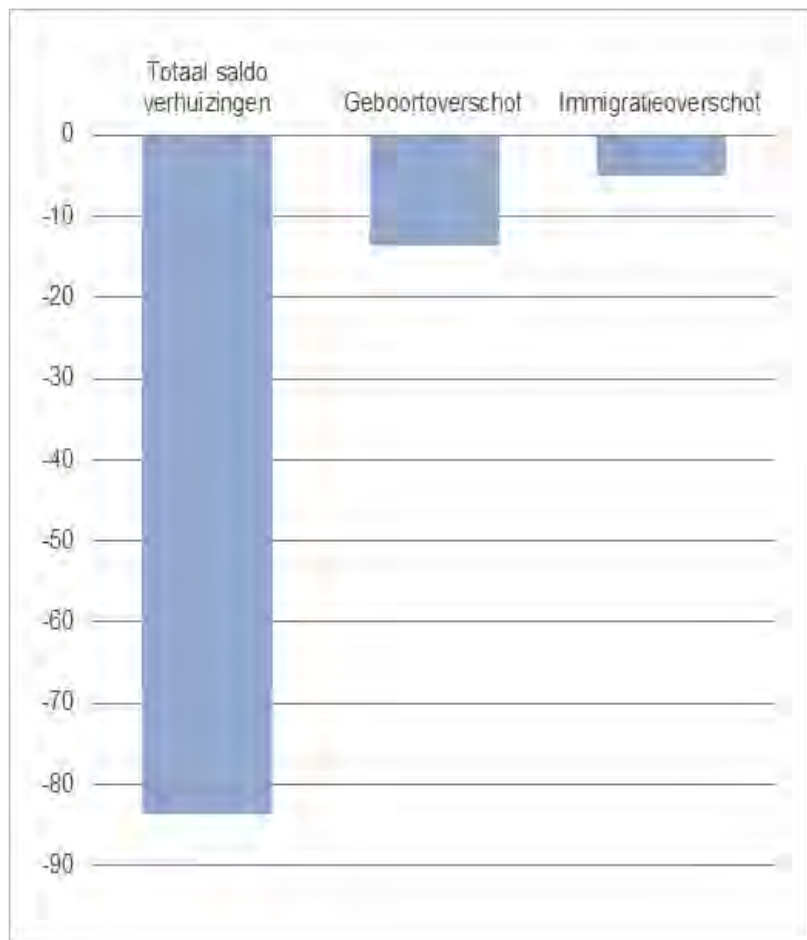

2015

Verhuizen bepaalt demografie

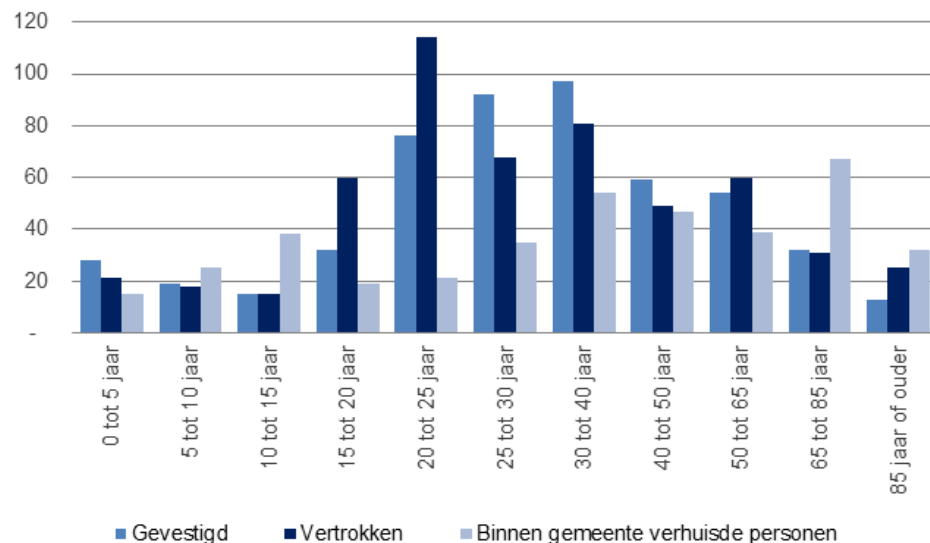

Saldo demografische ontwikkeling Voerendaal in absolute aantallen (gemiddelde 2012 – 2014, bron: CBS, bewerking BRO)

Verhuizingen van/naar Voerendaal in absolute aantallen (2014, bron: CBS, bewerking BRO)

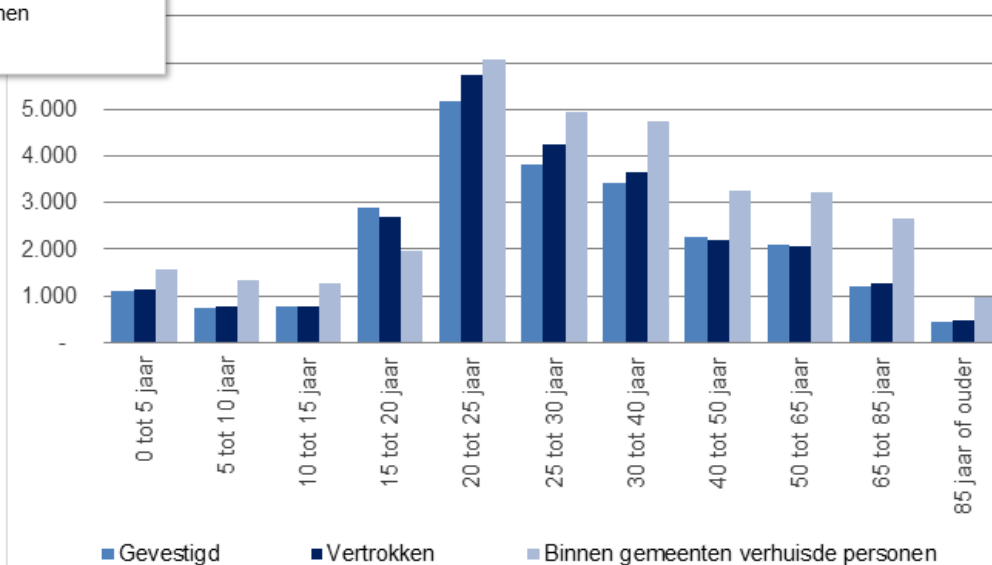
Verhuizen naar leeftijd

Verhuisbewegingen gemeente Voerendaal

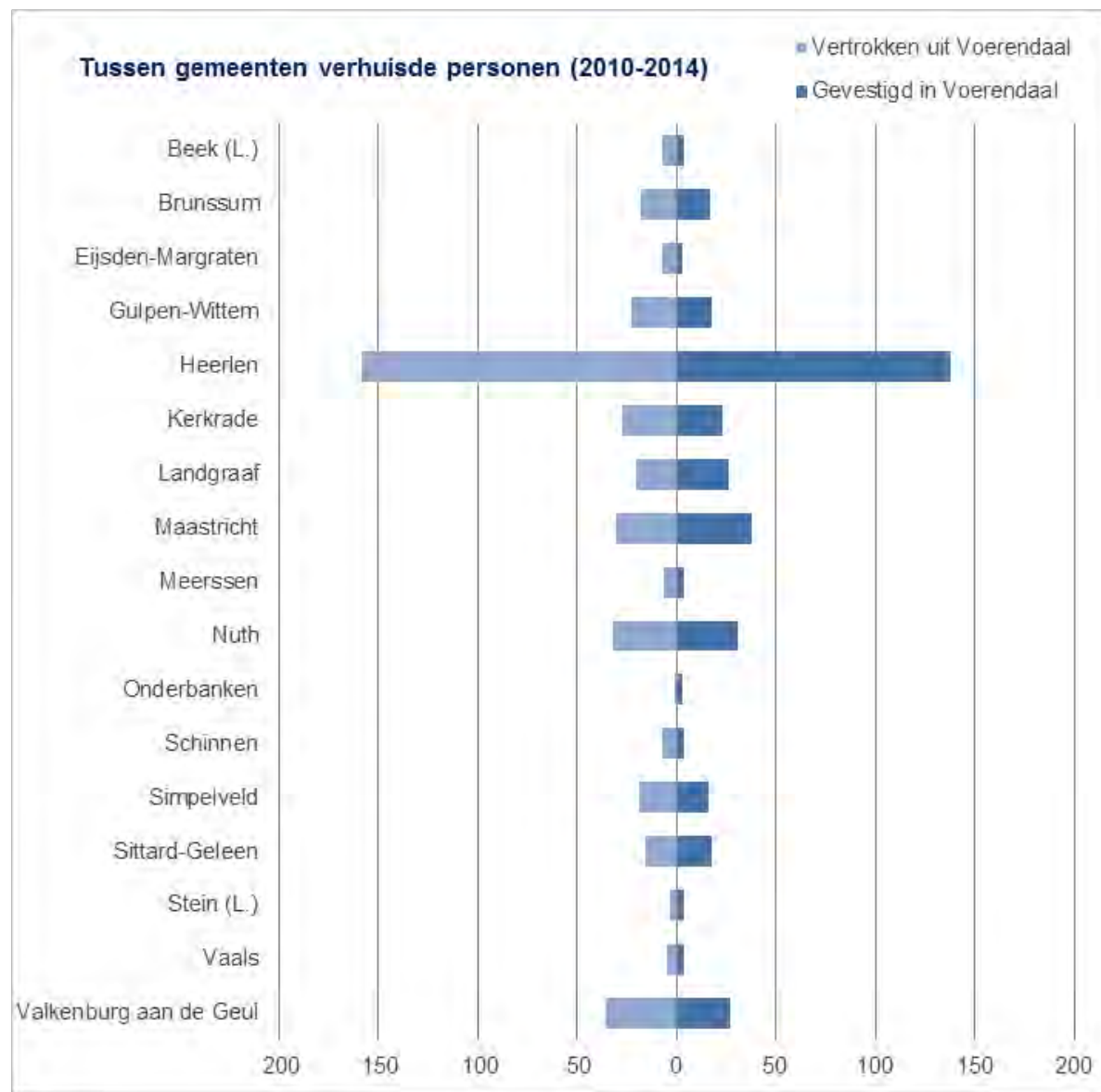

- Gevestigd
- Vertrokken
- Binnen gemeente verhuisde personen

Verhuisbewegingen Zuid-Limburg

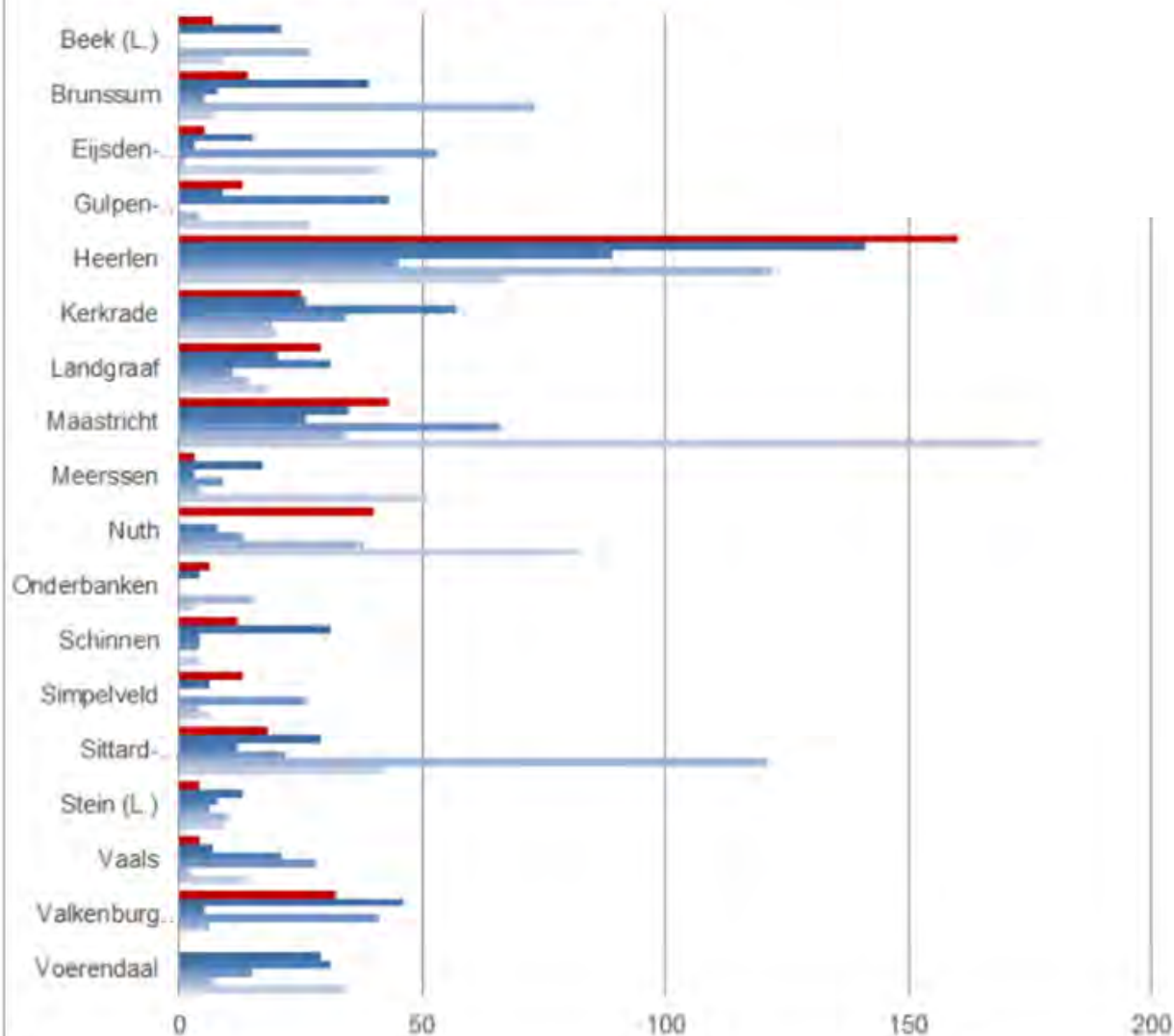

Verhuisbewegingen gemeente Voerendaal en Zuid-Limburg naar leeftijdsgroep (bron: CBS)

Verhuisbewegingen gemeente Voerendaal (gemiddelde 2010-2014, bron: CBS)

Tussen gemeenten verhuide personen (2014)

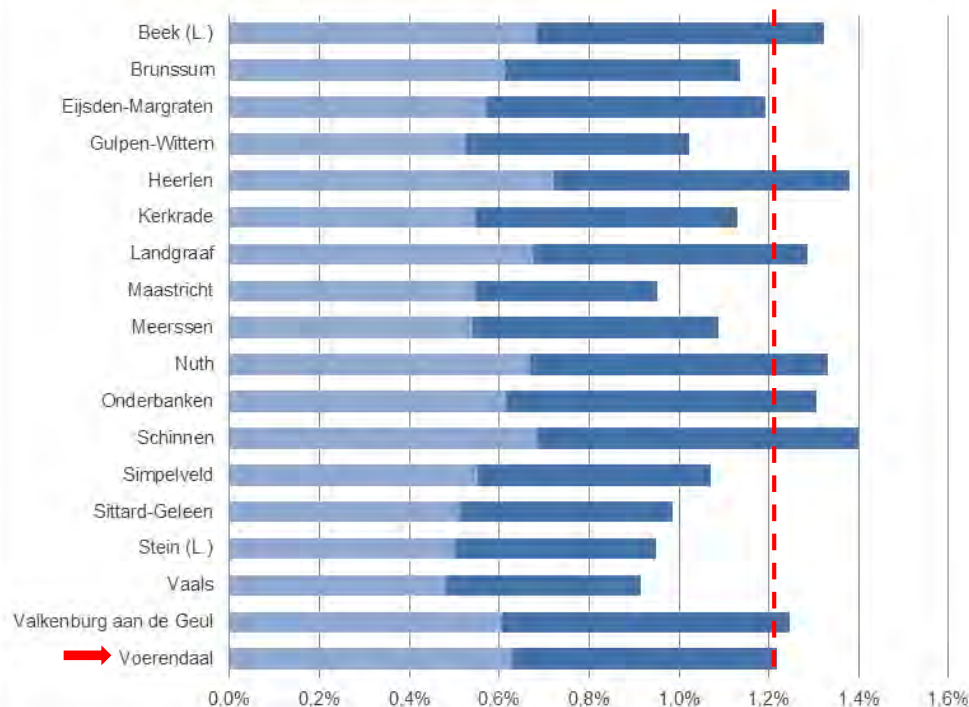
- Gevestigd in Voerendaal
- Gevestigd in Nuth
- Gevestigd in Simpelveld
- Gevestigd in Gulpen-Wittem
- Gevestigd in Schinnen
- Gevestigd in Valkenburg

Verhuisbewegingen
gemeente Voerendaal in
relatie tot andere gemeenten
in Zuid-Limburg (gemiddelde
2010-2014, bron: CBS)

Relatieve positie op de verhuismarkt

Vestigers als aandeel van de bevolking (2010-2014)

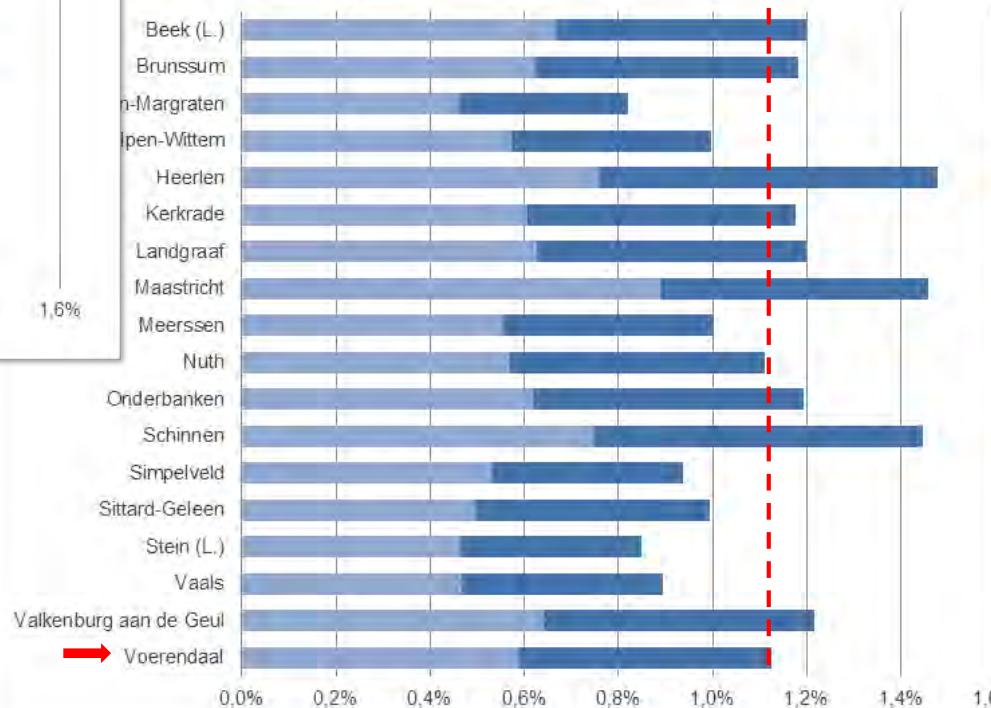
■ 25 tot 30 jaar ■ 30 tot 40 jaar

Vertrekkers 25-30 / 30-40

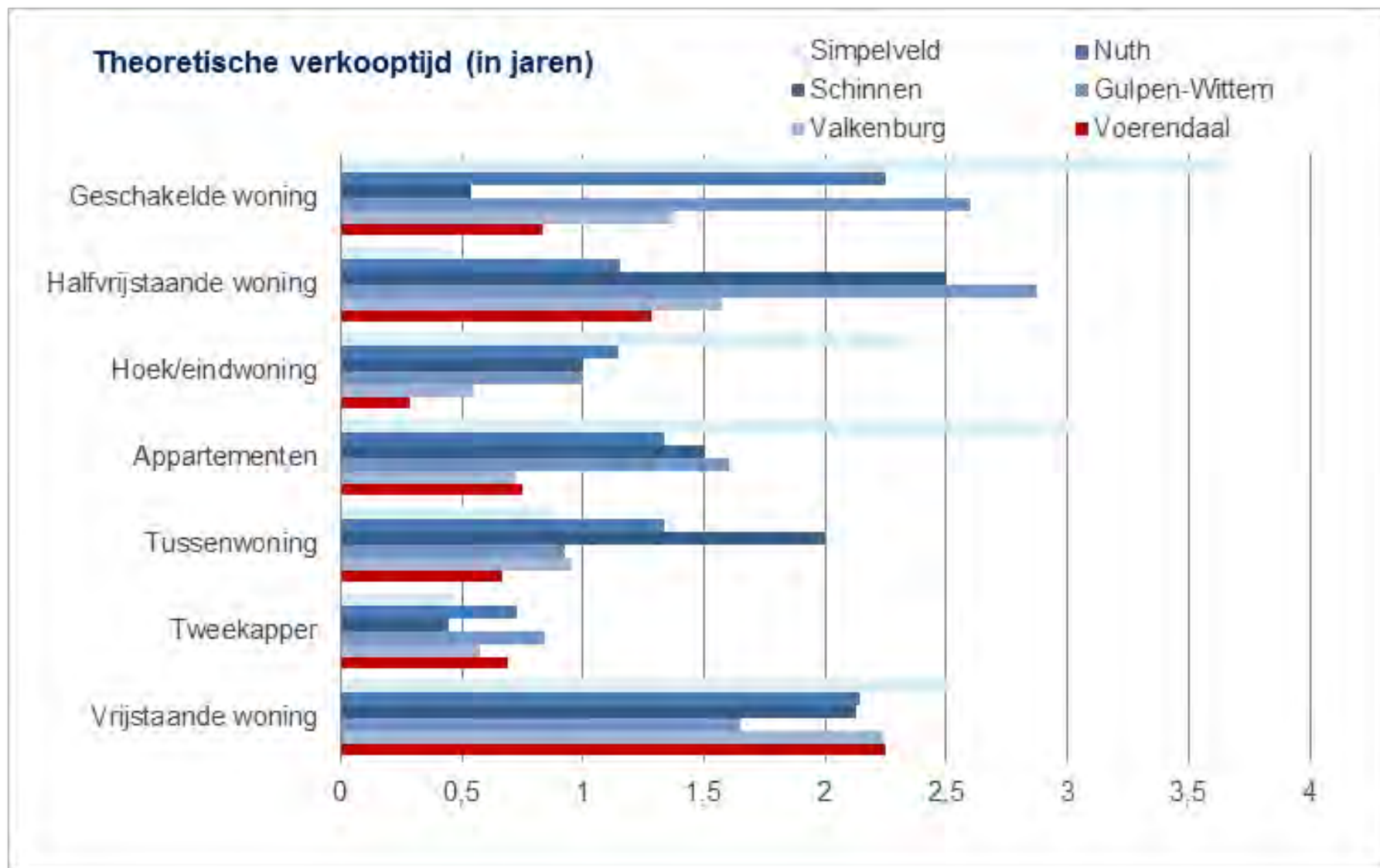
Vertrekkers als aandeel van de bevolking 2014

■ 25 tot 30 jaar ■ 30 tot 40 jaar

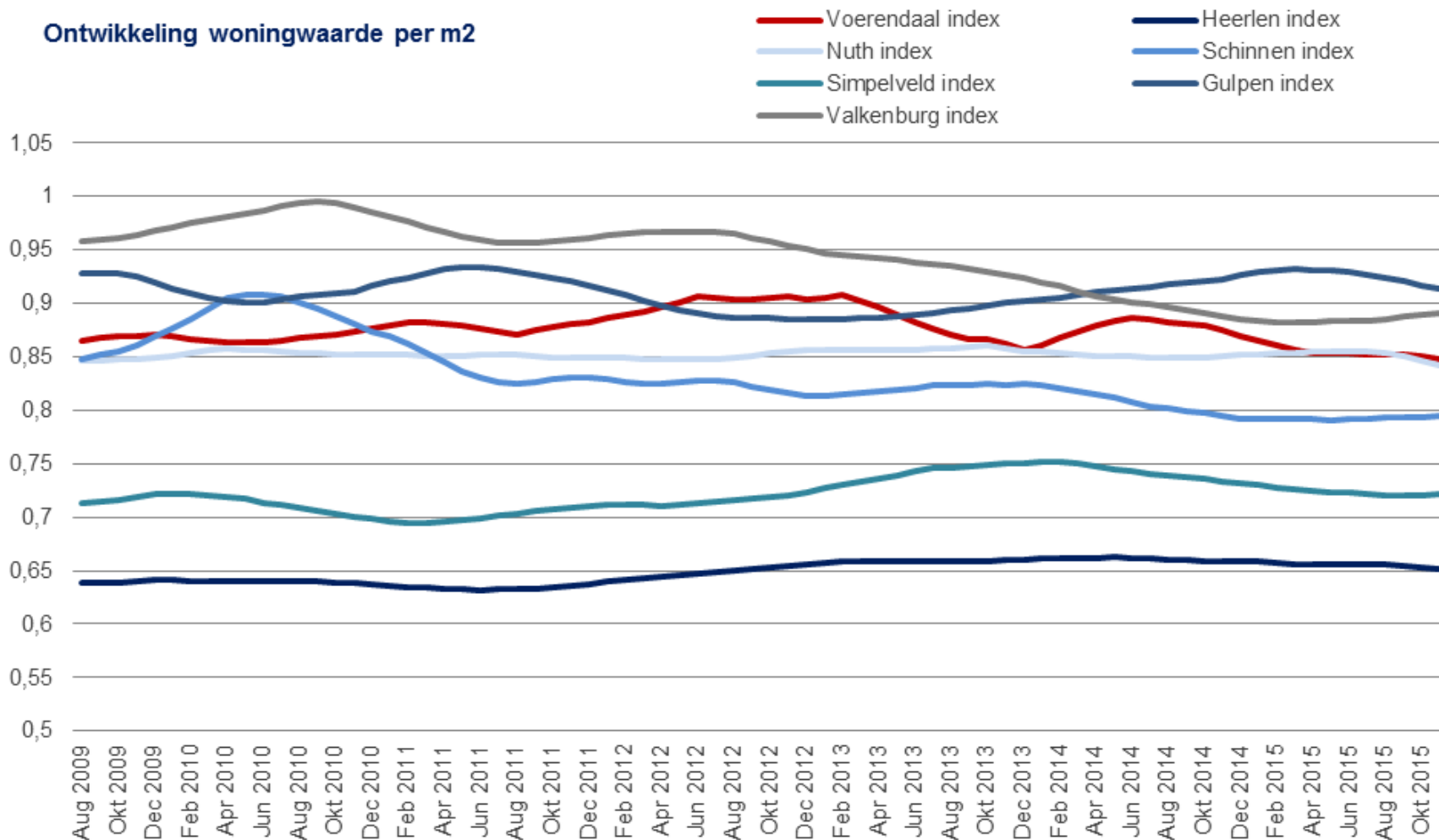

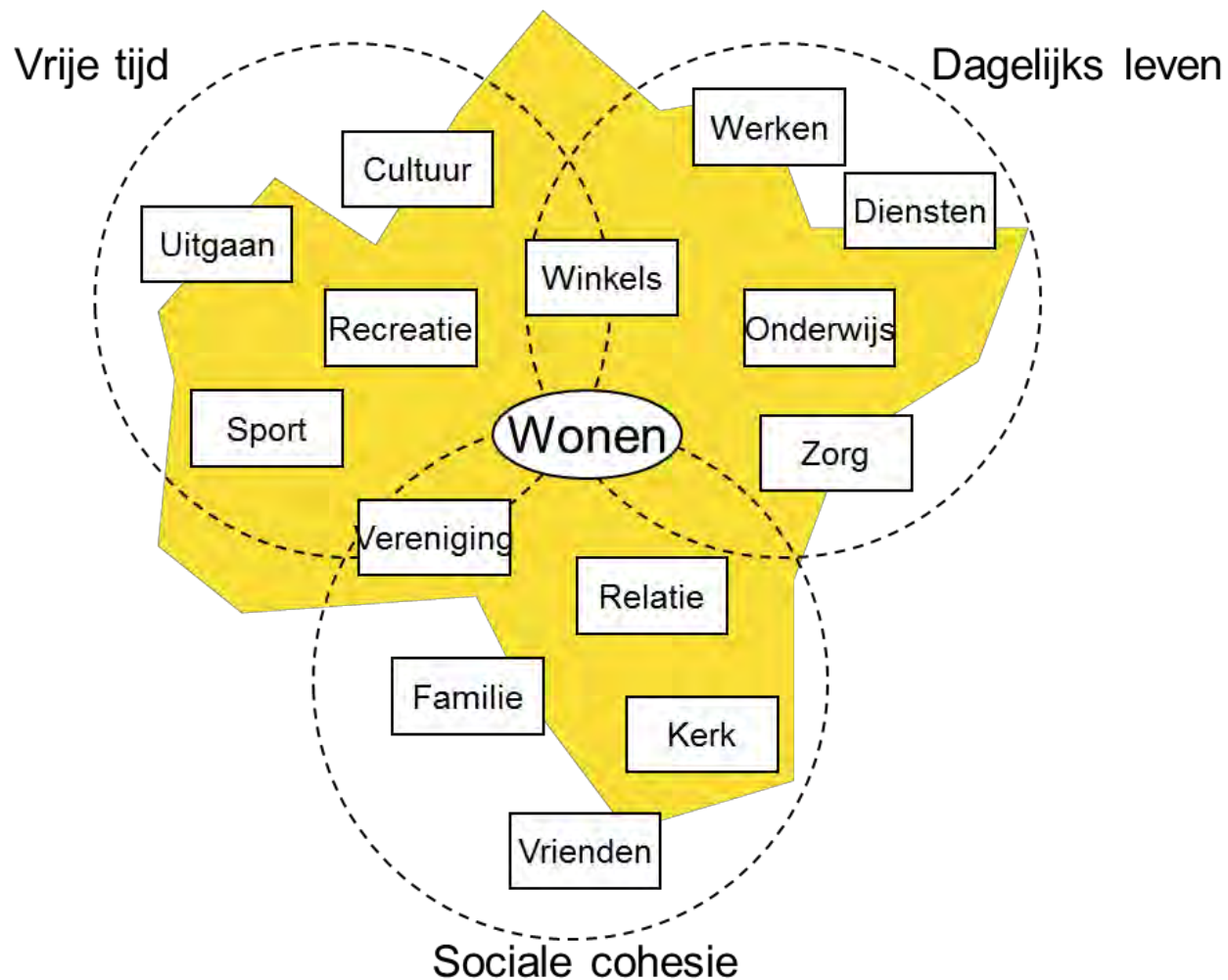
Vestigers 25-30 / 30-40

Verhuisbewegingen gemeente Voerendaal in relatie tot andere gemeenten in Zuid-Limburg (gemiddelde 2010-2014, bron: CBS)

Ontwikkeling woningwaarde per m2

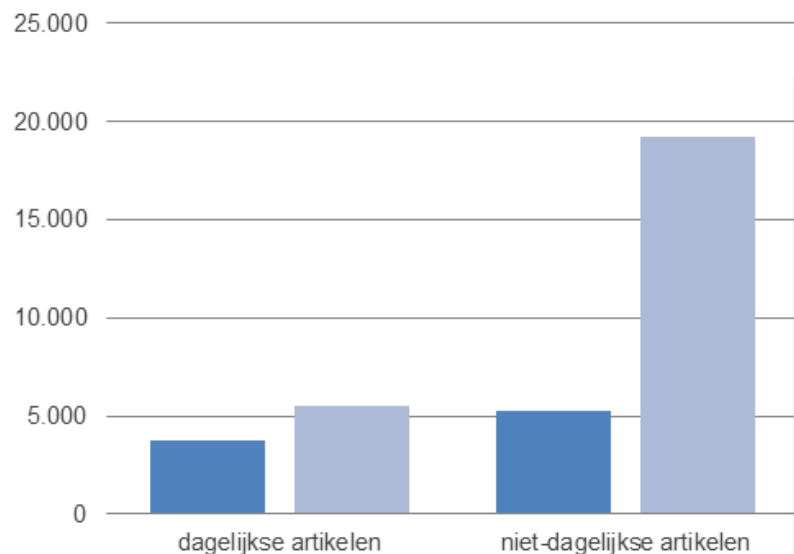

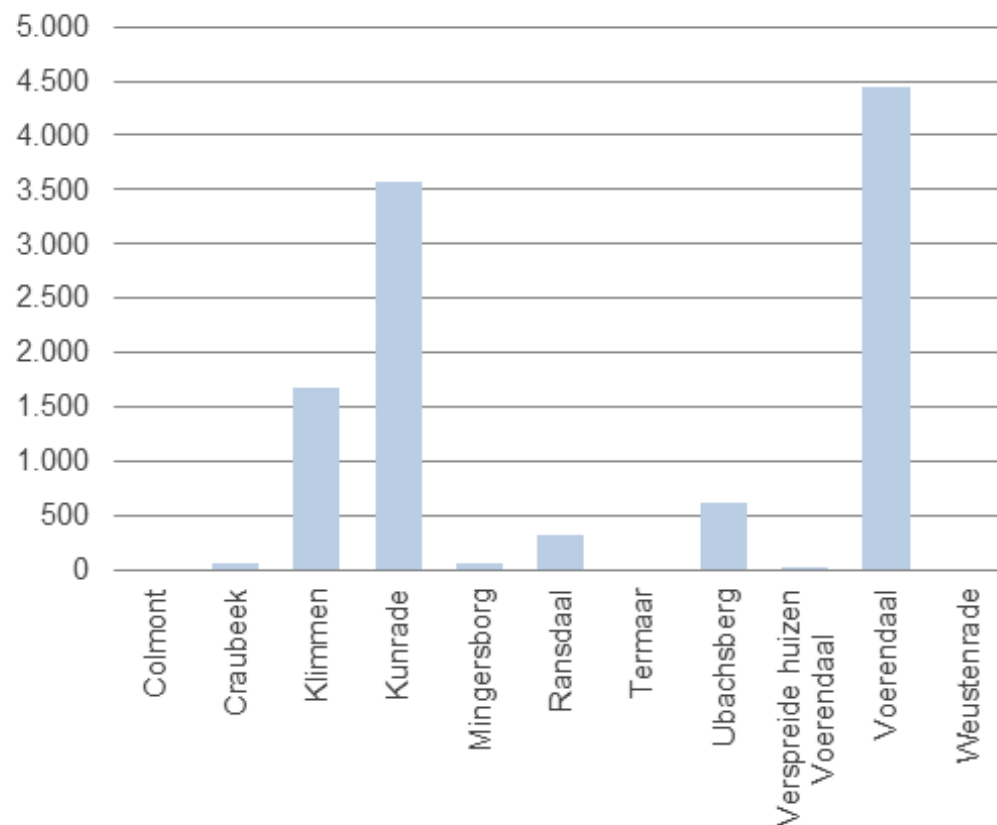
Aanwezigheid van detailhandel

Aanbod detailhandel in winkelvloeroppervlak

■ Voerendaal ■ Referentieplaatsen

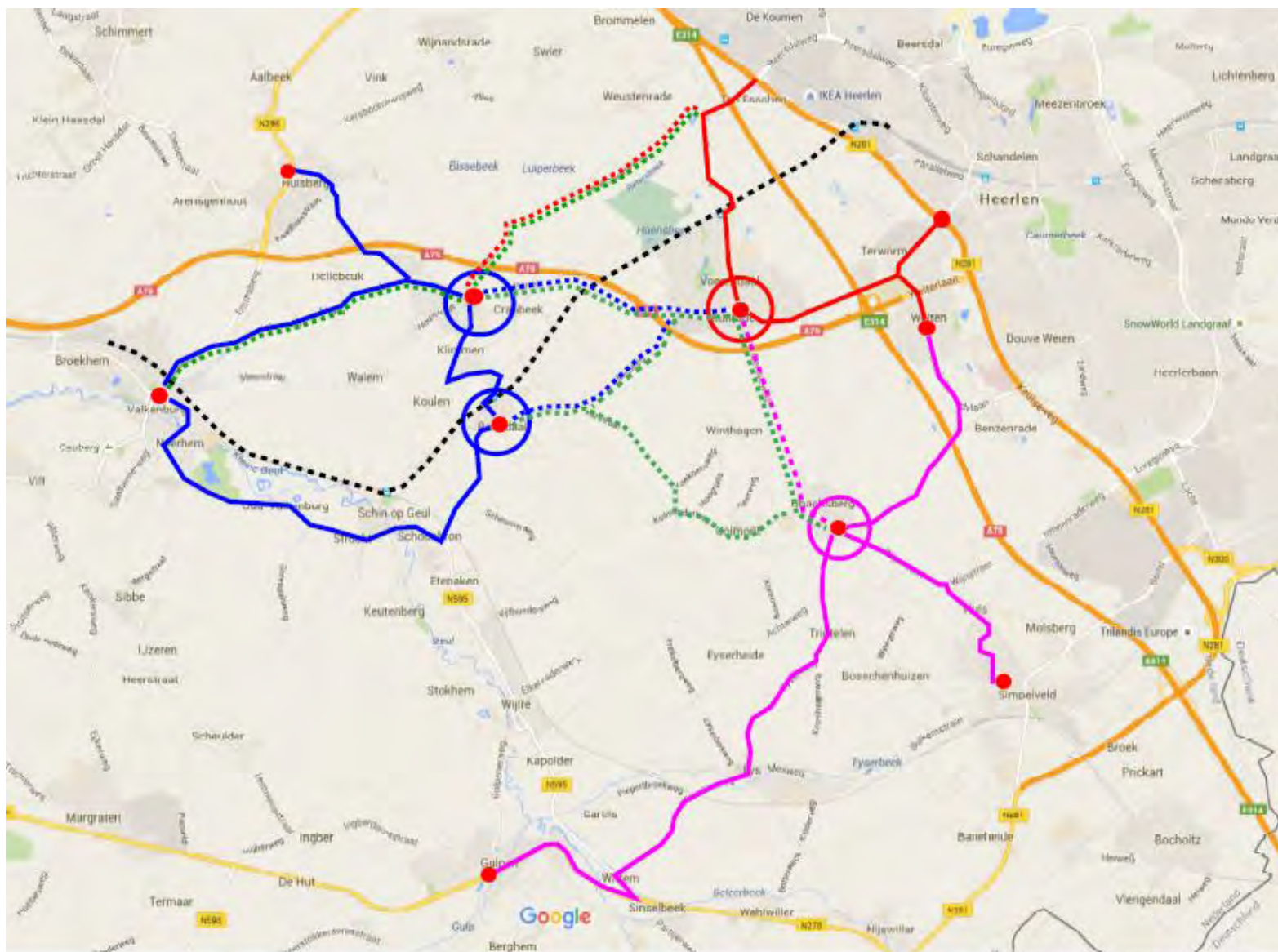

Aanbod detailhandel (in winkelvloeroppervlak)

Detailhandelsaanbod in gemeente Voerendaal en per kern
(januari 2016, bron: Locatus)

Bereikbaarheid van voorzieningen

Economische karakteristiek

2014	Relatieve verdien capaciteit (naar baantype en sector)	Spreading	Bijdrage regionale werkgelegenheid	Banen / werkzame inwoners
Voerendaal	1,43	3,76	0,8%	0,39
Beek (L.)	1,65	1,38	2,8%	1,08
Brunssum	1,53	0,48	2,6%	0,60
Eijsden-Margraten	1,59	2,81	2,1%	0,56
Gulpen-Wittem	1,53	1,87	1,3%	0,54
Heerlen	1,65	0,55	24,1%	1,45
Kerkrade	1,57	0,66	5,9%	0,74
Landgraaf	1,52	0,78	3,8%	0,51
Maastricht	1,62	0,47	27,3%	1,34
Meerssen	1,68	1,48	1,6%	0,47
Nuth	1,77	1,65	2,0%	0,77
Onderbanken	1,66	0,66	0,3%	0,19
Schinnen	1,61	1,49	1,0%	0,47
Simpelveld	1,56	1,20	0,6%	0,38
Sittard-Geleen	1,60	0,37	18,2%	1,30
Stein (L.)	1,47	1,39	2,7%	0,72
Vaals	1,42	1,66	0,7%	0,48
Valkenburg aan de Geul	1,47	1,47	2,4%	0,83

Werkgelegenheidskarakteristiek

	A Landbouw, bosbouw en visserij	C Industrie	F Bouwnijverheid	G Handel	H Vervoer en opslag	I Horeca	J Informatie en communicatie	K Financiële dienstverlening	L Verhuur en handel van onroerend goed	M Specialistische zakelijke diensten	N Verhuur en overige zakelijke diensten	O-Q Overheid en zorg	R-U Cultuur, recreatie, overige diensten	Onbenoemd
Voerendaal	14,1	1,4	1,9	1,1	-	-	0,2	0,7	1,9	-	-	0,9	1,9	5,6
Beek (L.)	-	0,83	4,88	1,52	2,32	0,65	-	0,49	-	2,06	1,21	0,30	-	2,02
Brunssum	-	-	1,18	1,09	0,45	0,67	-	0,29	-	0,44	0,40	1,35	0,87	4,74
Eijsden-Margraten	10,9	1,3	1,9	1,2	2,0	1,6	0,3	0,3	0,2	1,8	0,2	0,8	1,8	-
Gulpen-Wittem	6,4	-	1,2	-	-	3,8	-	1,0	2,3	0,9	0,2	1,1	1,6	5,2
Heerlen	0,6	1,0	0,5	0,9	1,2	0,6	0,7	2,6	1,1	0,7	1,0	1,2	0,6	0,2
Kerkrade	-	-	-	1,33	1,26	0,88	0,36	0,36	1,08	0,58	1,07	0,82	2,28	4,47
Landgraaf	-	0,82	-	1,52	0,77	0,81	-	0,35	-	0,55	0,46	1,14	2,76	1,49
Maastricht	0,3	0,9	0,6	0,9	0,7	1,3	1,8	0,3	1,7	1,1	1,3	1,1	0,7	0,3
Meerssen	5,8	0,5	0,8	1,5	2,0	0,9	-	0,4	-	1,9	0,7	1,0	1,2	0,7
Nuth	5,7	-	2,7	1,9	0,9	0,4	4,1	1,0	1,0	1,2	0,4	0,5	1,0	3,1
Onderbanken	-	-	-	1,22	0,39	1,78	0,69	0,56	-	1,33	0,56	1,18	1,76	2,33
Schinnen	2,8	-	5,4	1,3	0,2	0,8	-	1,2	-	1,3	0,4	1,0	0,8	3,2
Simpelveld	4,1	0,3	1,0	1,3	-	-	-	2,1	-	-	-	1,3	0,9	5,6
Sittard-Geleen	0,4	1,9	1,0	0,9	0,9	0,6	1,1	0,9	0,6	1,2	1,1	0,9	0,9	0,1
Stein (L.)	-	1,76	4,71	1,48	2,94	0,86	-	0,28	-	1,08	0,76	0,38	-	1,02
Vaals	-	0,43	-	-	-	5,60	0,23	0,19	3,20	0,66	0,19	0,78	1,75	6,30
Valkenburg aan de Geul	1,2	-	1,4	0,8	0,6	4,8	0,1	0,4	0,7	0,8	0,3	0,9	4,1	0,9

Agrarische bedrijven

Akker- en/of tuinbouw in combinatie met veehouderij	7
Fokken en houden van melkvee	12
Fokken en houden van overige dieren	2
Fokken en houden van paarden en ezels	1
Fokken en houden van pluimvee	1
Fokken en houden van runderen (geen melkvee)	5
Fokken en houden van varkens	2
Dienstverlening voor de akker- en/of tuinbouw	6
Dienstverlening voor het fokken en houden van dieren	2

Agrarisch vastgoed – Leegstand 2030

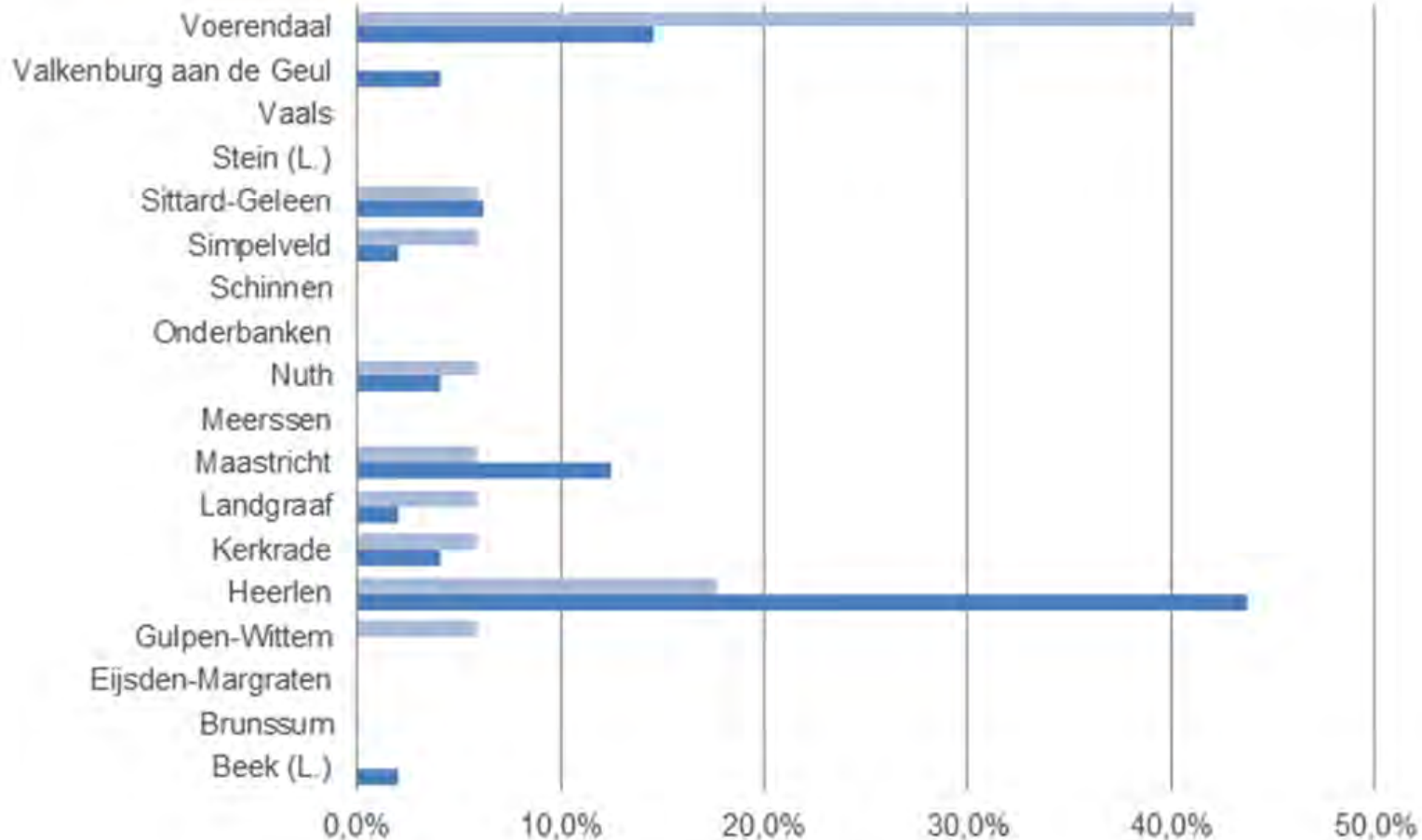
Gebied	totaal vrijkomend	
Zuid-Limburg	26%	(605.204 m ²)
Beek	24%	(11.200 m ²)
Brunssum	4%	(345 m ²)
Eijsden- Margraten	26%	(263.343 m ²)
Gulpen- Wittem	24%	(60.762 m ²)
Heerlen	26%	(8.702 m ²)
Kerkrade	25%	(5.752 m ²)
Landgraaf	46%	(22.377 m ²)
Maastricht	30%	(10.018 m ²)
Meerssen	31%	(23.749 m ²)
Nuth	17%	(24.895 m ²)
Onderbanken	41%	(20.040 m ²)
Schinnen	49%	(34.717 m ²)
Simpelveld	27%	(19.377 m ²)
Sittard- Geleen	28%	(29.366 m ²)
Stein	18%	(3.664 m ²)
Vaals	17%	(9.637 m ²)
Valkenburg a/d Geul	30%	(35.153 m ²)
Voerendaal	18%	(22.108 m ²)

Rood = top 5 (m² leegstand)

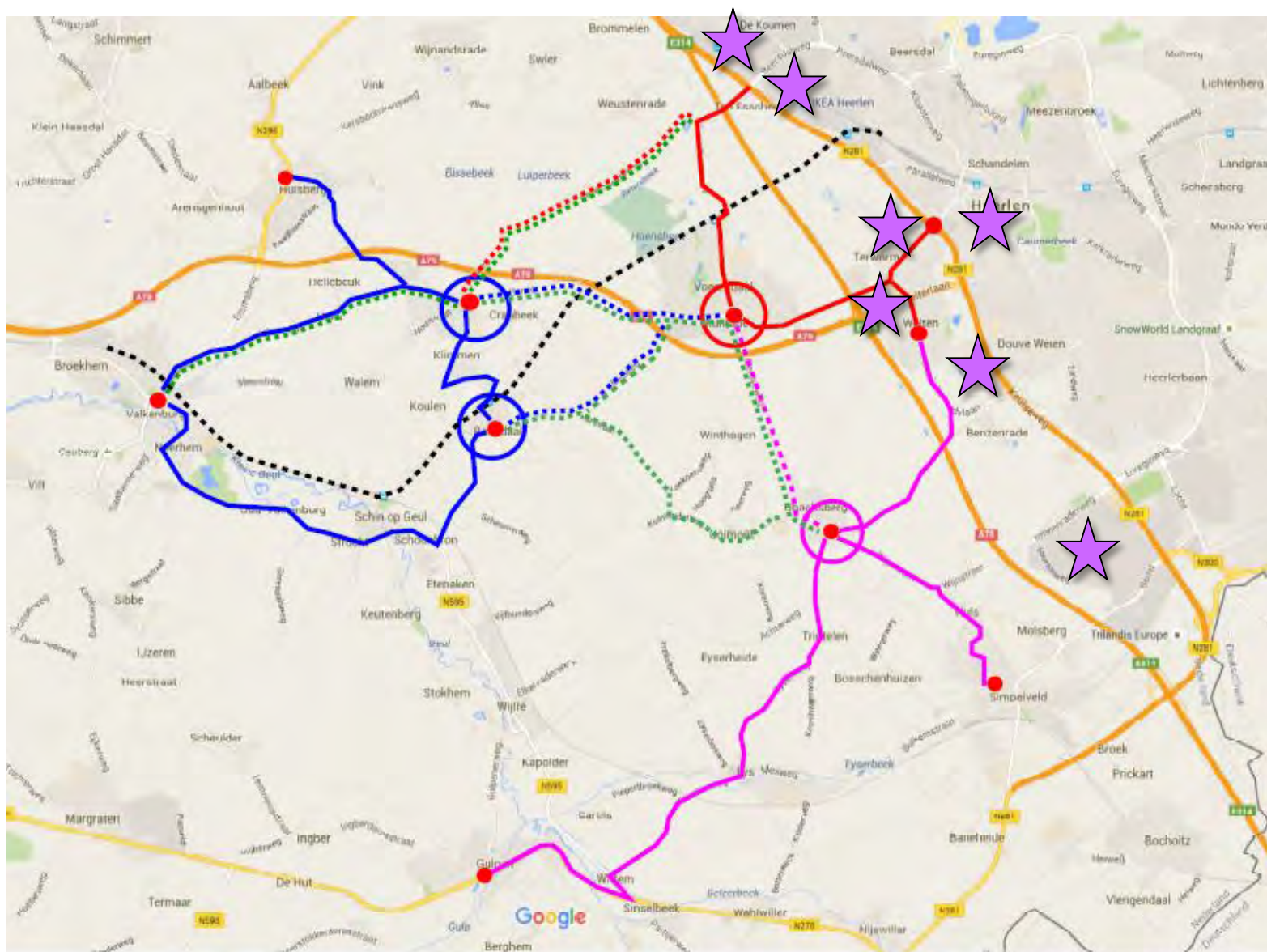
Bedrijven	Voerendaal - Kunrade	Klimmen	Ransdaal	Ubachsberg
1 werkzame persoon	295	104	89	60
2 t/m 4 werkzame personen	99	35	24	20
5 t/m 9 werkzame personen	26	8	5	4
10 t/m 19 werkzame personen	15	2	2	3
20 t/m 49 werkzame personen	8	1	0	0
50 t/m 99 werkzame personen	4	0	0	0
100 t/m 199 werkzame personen	1	0	0	0

Relatie tussen woon- en werklocatie

■ waar in Voerendaal werkzame personen wonen
■ waar bewoners van Voerendaal werken

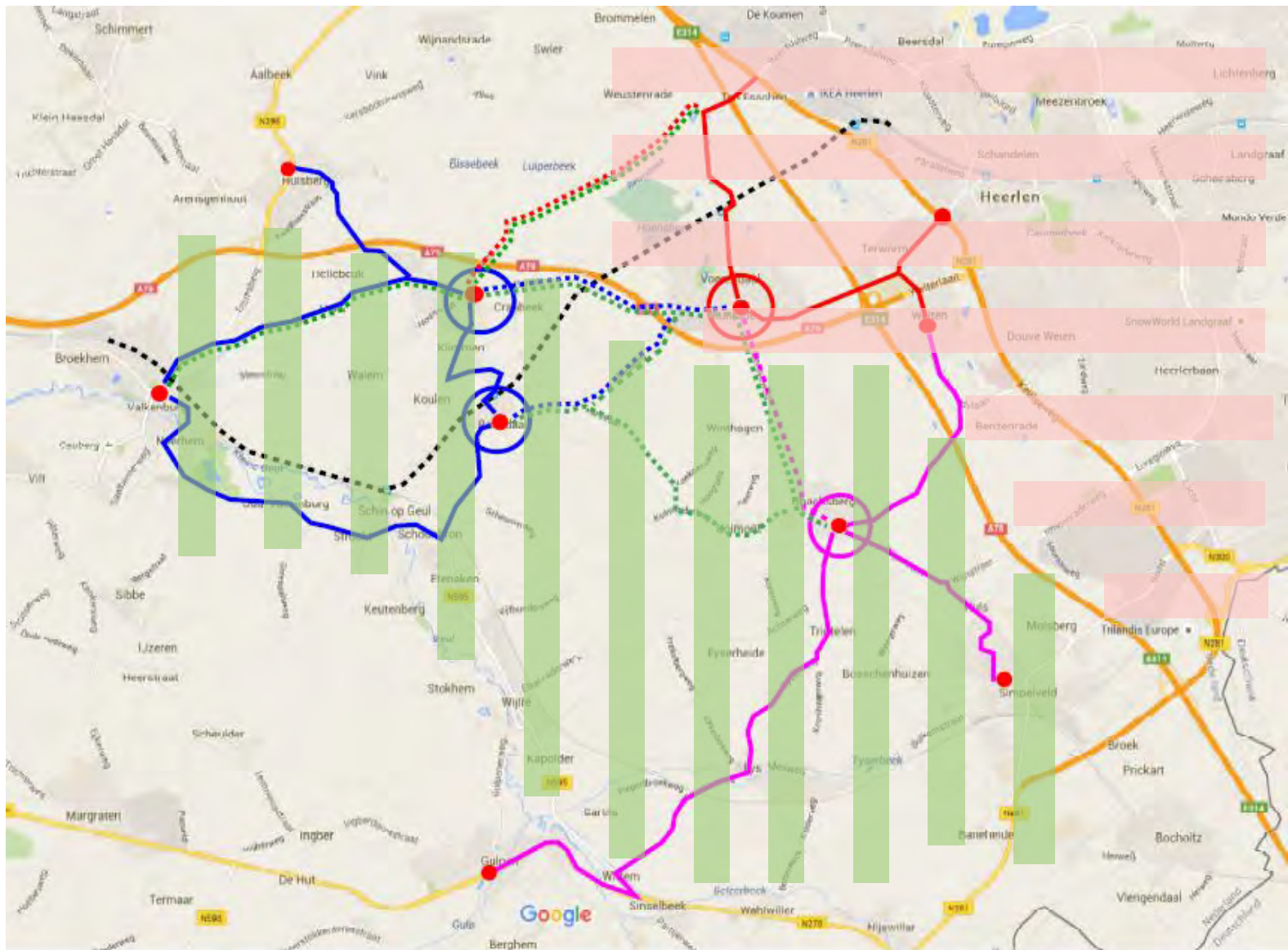
Belangrijke werkgebieden

Cluster	Gemeente	Waardering	Uitgaans- leven	Cultuur	Omgeving	Sfeer	aantal reacties op Zoover	Beziens- waardig- heden	Monumen- ten	Over- nachtingen	% over- nachtingen van totaal
7	Beek	80	74	76	92	83	6	2	55	37.594	0,9%
5	Brunssum	78	70	71	87	80	21	5	32	20.952	0,5%
1	Gulpen-Wittem	81	69	74	91	84	571	3	289	669.388	15,3%
5	Heerlen	78	80	78	84	79	96	12	150	147.826	3,4%
5	Kerkrade	73	68	75	85	77	94	5	81	66.667	1,5%
7	Landgraaf	79	70	77	86	81	45	11	177	95.455	2,2%
5	Maastricht	81	85	86	88	89	622	47	1677	976.238	22,4%
7	Meerssen	79	74	78	88	81	24	3	111	25.000	0,6%
1	Nuth	76	61	70	83	78	24	2	137	43.333	1,0%
7	Schinnen	77	71	77	81	78	22	1	85	9.333	0,2%
7	Simpelveld	80	65	77	89	83	47	3	48	64.762	1,5%
7	Sittard-Geleen	75	68	70	79	76	54	5	260	62.762	1,4%
7	Stein	77	64	76	83	78	16	2	64	56.471	1,3%
15	Vaals	80	65	74	90	83	280	9	169	686.809	15,7%
7	Valkenburg aan de Geul	83	82	82	88	86	1178	24	186	1.361.404	31,2%
1	Voerendaal	86	73	89	94	93	10	3	93	39.752	0,9%
	Correlatie	0,451	0,538	0,363	0,285	0,474	0,968	0,731	0,529		

Toeristische economie (Bron: Coelo, CBS, Zoover, bewerking: Invisor)

Toeristische identiteit

Opgaven

1. Voerendaal is een woongemeente

Opgaven vanuit belang van goed wonen:

- De woningvoorraad van Voerendaal aantrekkelijk houden voor vestigen 30 – 50-ers
- Wonen voor 60-plussers in Voerendaal aantrekkelijk houden
- Kernen Ransdaal en Ubachsberg aantrekkelijk houden voor jonge vestigers en voor ouderen
- Functioneel transformeren particuliere woningmarkt aantrekkelijk maken (met name duurdere segment)

2. Voerendaal heeft een beperkte lokale economie

Opgaven vanuit de lokale economie:

- In zone Klimmen-Ransdaal-Ubachsberg mogelijkheden voor toerisme aantrekkelijk maken
- In Voerendaal/Kunrade mogelijkheden voor meer stedelijk georiënteerd ondernemerschap aantrekkelijk maken
- Hergebruik vrijkomend agrarisch vastgoed mogelijk maken
- Linten aantrekkelijker maken voor economische functies, ism versterken historisch karakter

Hoe verder

1. Twee bijeenkomsten (29 en 30 maart) met geselecteerde bewoners/stakeholders
2. Creatiefase – zoeken naar oplossingen en sturingsinstrumenten (maart – april)
3. Terugkoppeling (april)
4. Opstellen ontwerp-Omgevingsvisie (mei)
5. Opleveren Ontwerp-Omgevingsvisie (juni)
6. Vaststelling (na de zomer)

Bedankt voor uw aandacht